

Tillgänglig och stärkande idrott i stadens utsatta områden

*Den politiska rationaliteten bakom insatser och samverkan
för att främja fotbollsverksamhet för tjejer*

Creating accessible and empowering sports movements in the
underprivileged urban districts – political rationality guiding
interventions and cooperation to promote football for girls

Ella Karlsson

Handledare: David Ekholm

Examinator: Bo Persson

Antal ord: 24 212

Abstract

The voluntary based sports movement has for over a hundred years been supported by state funds and seen as an important part of the Swedish society. In the city of Linköping the ethnical and economical segregation has been increasing in recent years and the consequences are reflected in the local sports associations. In Skäggetorp, statistically the most underprivileged district in city, there is no longer any football association offering activities to children under fourteen years old, either boys or girls. Furthermore, girls with immigrant background are generally less involved in the sports movements and efforts are made from both public authorities and other actors to incite activity.

This essay analyses the political rationality lying behind the planned and realized interventions and how the actors have been experiencing the processes of cooperation. The empirical material has been collected by interviews with the involved actors. The theoretical framework has been constituted by a theory of construction of problem representation along with theoretical concepts as *capital* and *governance*.

Main findings consist of a difference of rationality depending on whether the activity is aimed at boys or girls or if it is conducted within the structure of sports associations. Also, associations in underprivileged urban districts are both seen as possible promoters for social change and as subjects in need of help. The system of public allowances for sports associations can only be distributed to projects even though all actors are addressing a long-term approach. This study also shows the challenges that exists within the decentralisation of public administration, governance and cooperation by different actors.

Key words: football, girls, segregation, social inclusion, empowerment, governance, political rationality, cooperation

Förord

Den här uppsatsen har skrivits som ett examensarbete inom mastersprogrammet i Statsvetenskap på Linköpings Universitet, men också på uppdrag av Linköpings kultur- och fritidsförvaltning. Det starka förtroendet och intresset från kommunen för uppsatsens slutsatser har gjort att arbetet känts mycket givande och värdefullt.

Ett stort tack riktas till alla representanter från kommunen, fotbollförbundet och civilsamhället som har tagit sig tid att delta i intervjuerna och med ett öppet förhållningssätt berättat om deras perspektiv och uppfattningar.

Ett stort tack också till min handledare David Ekholm som bidragit med konstruktiva och kritiska kommentarer som har tvingat mig att motivera ställningstaganden och precisera poänger. Hjälpen med att hitta relevant tidigare forskning har varit ovärderlig och bidragit mycket till möjligheterna för analys och kontextplacering.

Linköping, juni 2017

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Skäggetorp – bakgrund och idrott	2
1.3 Lokal politik	3
1.4 Syfte och frågeställningar	5
1.5 Avgränsningar	5
1.6 Disposition	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Idrotten som en del av civilsamhället i relation till staten.....	7
2.2 Segregation, social utsatthet och stigmatisering	9
2.3 Idrott som social nytta	10
2.4 Nätverksstyrning och aktivering	12
2.5 Sammanfattning och användning	14
3. Teoretiska utgångspunkter	15
3.1 Problem-lösning-rationalitet	15
3.2 Kapital	16
3.3 Nätverksstyrning och organisationer som aktörer.....	17
4. Metod	19
4.1 Datainsamling.....	19
4.1.1 Urval.....	19
4.1.2 Samtalsintervju.....	21
4.2 Analytisk Metod	22
4.3 Metoddiskussion.....	23
4.4 Etiska överväganden och andra ställningstaganden	24
5. Identifiering av projekt och aktörer.....	26
5.1 Insatser	26
5.1.1 Sommarfotboll och flicklag.....	26
5.1.2 Fadderföreningsprojekt	28
5.1.3 Nattfotboll	28
5.1.4 Kommunal Fritidsverksamhet	29
5.2. Aktörer	29
5.2.1 Linköpings Kommun.....	29
5.2.2 Östergötlands Fotbollsförbund	30
5.2.3 HBK United.....	30

5.2.4 FC Orten – Goodsports	31
5.2.5 Bostadsägarföreningen	31
5.2.6 Futebol dá Força.....	32
6. Politisk rationalitet	33
6.1 Rädda tjejer från passivitet och förtryck	33
6.2 Fostra killar - från lagbrytare till samhällsmedborgare	37
6.3 Segregation och koncentration av svag kapital	39
6.1.3 Föräldrar med svagt kapital och premisser för idrott	39
6.3.2 Brist på kapital och föreningskunskap	41
6.5 Tanken på en ny föreningsmodell	43
7. Samverkan.....	45
7.1 Eldsjälar och individens betydelse	45
7.2 Starka och svaga föreningar – försök till samverkan	47
7.3 Nätverksstyrningens oklara struktur.....	50
7.3.1 Det aktiva lokalsamhället som mål eller medel?.....	51
7.3.2 Tveksamhet mot des nya sortens aktörer	53
7.3.3 Projektrationaliteten inneboende motsättning	56
8. Sammanfattande diskussion	59
8.1 Sammanfattande huvudpunkter	59
8.1.1 Olika rationalitet i insatser baserat på målgrupp.....	59
8.1.2 Brist på kapital som speglas i föreningsstruktur	61
8.1.3 Aktörernas anpassning till oklara strukturer	62
8.2 Bidrag till forskningsfältet.....	63
8.3 Värdering/Bedömning	64
8.4 Rekommendation	65
8.5 Spår att gå vidare med.....	66
Källförteckning.....	68
Appendix 1 - Intervjuguide	75

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Ungdomen skall hava någon verksamhet, något att syssla med, och därest den icke har en verksamhet, som är oskyldig och gagnelig, kunna vi vara förvissade om, att den gör dumheter och hittar på någonting orätt. (Friherre C W Eriksson)

Citatet uttalades i den svenska riksdagen år 1902 i en argumentation för att ge ett av de första statliga anslagen till idrottsrörelsen (Andersson, 1991:69). Idrotten har alltså länge ansetts kunna bidra med samhällsnytta, både ur ett folkhälsoperspektiv och i ett socialt och uppfostrande perspektiv. Statistik från polisen visar att brottsligheten i Skäggetorp har sjunkit markant sedan det började arrangeras nattfotboll på lördagskvällar, och många menar att nattfotbollen är en stor bidragande faktor. Idrott framställs nu mer än någonsin som ett medel för social nytta i samhället, inte minst för att skapa inkludering och främja integration. I sitt politiska samverkansprogram för Linköpings kommun argumenterar den kommunalt styrande koalitionen Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna (2016:42) för idrottens och kulturens mångsidiga nyttor:

Idrott och kulturen är en viktig kraft i samhället. De skapar sammanhållning, bygger broar mellan grupper, fostrar ungdomar, erbjuder personlighetsutveckling och gynnar folkhälsan. (S, MP, L)

Formuleringen visar varför frågan om idrott på olika sätt ses som en angelägenhet för stat, kommun och offentlig förvaltning, som sedan början av 1900-talet gett stora anslag till den svenska idrottsrörelsen fördelade genom Riksidrottsförbundet (RF). En stor del av bidragen har gått till föreningars ordinarie verksamhet, underhåll av idrottsanläggningar och idrottsutveckling, medan vissa bidrag är riktade mot specialinsatser. Från 2017 har regeringen planerat för långsiktiga miljonsatsningar för att utöka idrottsrörelsens insatser för etablering och integration av nyanlända, och idrottsminister Gabriel Wikström argumenterar för att idrottsrörelsen genom sina aktiviteter kan spela en avgörande roll i socialt utsatta områden (Regeringskansliet, 2016).

Samtidigt visar forskning att idrotten allt mer har blivit en fråga om klass, pengar och geografi. Högre medlemsavgifter riskerar att stänga ute många barn och unga som kommer från mindre resursstarka hushåll, och idrotten kan bli en symbol och förstärkare av strukturell ojämlikhet

som delar upp människor istället för att ena (Ericson, 2011:9). Specifikt i Linköping märks en stor skillnad på föreningsutbud mellan stadsdelar, till exempel finns det inte ett enda aktivt fotbollslag för varken tjejer eller killar under 14 år för de drygt 10 000 invånarna i området Skäggetorp. Statistiskt sett är det flickor med utländsk bakgrund som idrottar minst av alla ungdomar, bara 31 % deltar i organiserad idrottsverksamhet jämfört med drygt 50 % av ungdomar generellt (Riksidrottsförbundet, 2010:8). Samtidigt är Ryd och Skäggetorp, två socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar präglade av stor etnisk mångfald, de enda i Linköping där det idag inte finns fotbollslag för tjejer över huvud taget.

Svenska Fotbollförbundet (2013) har formulerat strategiska mål för att stärka fotbollens position som viktig samhällsaktör, och argumenterar för att fotbollen har en *”ovärderlig roll att spela vad gäller framför allt socialt och etiskt ansvarstagande”*. Ingen annan idrott i Sverige har lika många utövare, och det är inom fotbollsverksamhet som flest idrottsliga insatser har gjorts i Skäggetorp. Därför är uppsatsens fokus att kartlägga och analysera centrala insatser för att skapa tillgänglig fotboll för tjejer i Skäggetorp. Detta görs med hjälp av samtalsintervjuer med identifierade centrala aktörer. Genom att analysera aktörernas politiska rationalitet bakom insatserna och hur de uppfattar samverkansprocesserna belyses hur idrottsrörelsen genom nätverksstyrning ses som en allt viktigare del av ett hållbart samhälle.

1.2 Skäggetorp – bakgrund och idrott

Trots att Linköping är en jämförelsevis rik kommun, med stigande befolkning och positiva ekonomiska prognoser ökar de socioekonomiska skillnaderna mellan kommunens stadsdelar allt mer (Eriksen, 2014, 9 sep). Tre stadsdelar, Ryd, Skäggetorp och Berga, utmärker sig i statistik om arbetslöshet, bidragsberoende och utbildningsnivåer (Linköpings kommun, 2013), och har blivit fokus för särskilda insatser från kommunalt håll. Särskilt Skäggetorp nämns i samverkansprogrammet utformat av de styrande partierna S, MP och L som i behov av materiell upprustning och nya attraktivare boendeformer (Socialdemokraterna et al. 2016:31). Skäggetorp är den stadsdel med allra högst arbetslöshet och allra mest signifikant är gruppen föräldrar till barn under 18 där endast en tredjedel förvärvsarbetar (Linköpings kommun, 2016a:4,9).

En trend i det svenska samhället är att socio-ekonomiskt utsatta områden också har en hög andel invånare med utländsk bakgrund¹. År 2014 beräknades 63 % av de boende i Skäggetorp ha utländsk bakgrund, en siffra som har ökat från 42 % år 2006 (Linköpings kommun, 2016b:4). Skäggetorp beskrivs som ett ”genomflyttningsområde”, där en större del av inflyttningarna till stadsdelen sker från utlandet eller annan kommun medan utflyttningarna i större utsträckning sker till samma kommun (Linköpings kommun, 2016a:3). Det betyder att området ofta är en första anhalt för nyanlända till Sverige, och att många när de har möjlighet hellre flyttar till en annan del av Linköping. Området är präglad av social otrygghet och högre kriminalitet än genomsnittet i kommunen.

Våren 2017 finns inte ett enda fotbollslag för barn under 14 år som vill spela fotboll i Skäggetorp, varken för killar eller tjejer. Den traditionellt stora fotbollsföreningen i området, HBK United, har de senaste åren inte kunnat starta upp nya lag för barn och ungdomar. Föreningens yngsta lag är för 17-åriga pojkar och sedan 2014 har föreningen inget aktivt flick- eller damlag. Den somaliska föreningen Dulqad IK har ett P14-lag som yngst. Mycket av det kommunala och statliga stöd som erbjuds handlar om bidrag som föreningar kan söka för att ge fler ungdomar möjligheten till en aktiv fritid. Dessa kräver dock att det finns aktiva och fungerande idrottsföreningar i området som har verktyg och vilja att ansöka och förvalta pengarna. Den kommunala satsningen Breddmiljonen har utvecklats för att uppmuntra idrottsföreningar att ta mer socialt ansvar genom att erbjuda projektpengar till de som vill genomföra satsningar inom tre formulerade fokusområden: integration, parasport/funktionsnedsättning samt HBTQ/jämställdhet. 2016 delades medel ut till 15 föreningar, framför allt till projektaktiviteter inom integration, men ingen av dessa föreningar hade utgångspunkt i Skäggetorp (Linköpings Kommun, 2016b). Generellt har det varit främst starka föreningar i socioekonomiskt välställda områden som har ansökt och beviljats projektpengar, och inte föreningar i Ryd, Skäggetorp och Berga.

1.3 Lokal politik

Genom att peka ut segregation och ojämlikhet mellan olika stadsdelar ses som en av de största framtidsutmaningarna för Linköpings Kommun har den styrande koalitionen pekat på

¹ Med utländsk bakgrund menas att vara utrikes född eller vara född i Sverige med föräldrar som båda är födda utomlands

ambitioner om att skapa "en sammanhållen stad" (Socialdemokraterna et al., 2016a). Vidare utvecklar kommuniststyrelsens ordförande Kristina Edlund (2016):

I en sammanhållen stad har alla barn och unga likvärdiga möjligheter till en meningsfull fritid, som är en viktig faktor för livskvalitet och social stimulans.

Både Linköpings kommun och andra aktörer har genom åren satsat mycket pengar för att förbättra sociala förhållandena i de utpekade utsatta områdena, ofta med extra mycket fokus på Skäggetorp. En prioritering har varit just att försöka öka möjligheterna för idrottande och andra fritidsaktiviteter för unga, nu senast genom det planerade bygget av ett allaktivitetshus i Skäggetorp centrum och förläggning av verksamhet för unga vuxna genom UngPuls. Framför allt under sommaren 2014 när området var präglad av ovanligt mycket våld och skadegörelse, bland annat en anlagd brand som totalförstörde fritidsgården, satsades mycket pengar på att skapa aktiviteter för ungdomar.

Kommunens ambition är bidra till att *"skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa och välfärd på lika villkor för hela befolkningen"* (Linköpings kommun, 2011:6). Genom att utgå från *folkhälsa* som en central punkt konstateras i programmet att idrotten har en viktig funktion både för individer och för samhälle. De kommunala verktygen som finns för att stötta den lokala idrottsrörelsen sammanfattas till tre punkter; tillhandahålla idrottsanläggningar, anordna verksamhet (framför allt inom skola och äldreomsorg) samt ge ekonomiska bidrag (Linköpings kommun, 2008:6). I praktiken är det byggnation och underhållning av idrottsanläggningar och ekonomiska föreningsbidrag som framställs som kommunens största insats för den lokala idrotten.

Nätverksstyrning har blivit en allt mer officiell strategi för styrning, och staten och kommunen samarbetar på olika sätt med andra aktörer för implementering och utförande av välfärdspolitik och offentlig förvaltning. I ett explicit program för samverkan med idéburen sektor fastställs att *"den idéburna sektorn utvecklar stadsdelar och bidrar till såväl mångfald som integration"*, men också att den idéburna sektorn kan stärka och förnya välfärden (Linköpings kommun, 2012). Idéburen sektor beskrivs som ett samlingsbegrepp för föreningsliv, folkrörelser, trossamfund, stiftelser och andra delar av civilsamhället. Möjligheten att söka bidrag via "Breddmiljonen" är ett av de styrmedel som använts för att försöka engagera föreningar i samhällsnytta, men det har inte bidragit till att skapa projekt i just Skäggetorp (Linköpings kommun, 2016c).

1.4 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att beskriva de insatser som utgör strategier för att involvera ungdomar, främst flickor, i Skäggetorp i fotbollsverksamhet och analysera den politiska rationalitet som underbygger insatserna och hur samverkansrelationerna uppfattas av inblandade aktörer. Med utgångspunkt i de resultat och den kunskap som undersökningen bidrar med kan en diskussion med fokus på samverkansresultat och framtida möjliga sätt att bedriva och utveckla insatser föras. För denna undersökning gäller det att närma sig syftet genom följande frågeställningar:

Insatser:

Vilka insatser har gjorts av olika aktörer för att öka möjligheten för tjejer i Skäggetorp att idrotta de senaste åren?

Politisk rationalitet:

Vilka problem har bedömts skapa behov av riktade insatser för idrottsverksamhet för flickor i området och hur relaterar problembeskrivningen till genomförda insatser?

Samverkan:

Hur uppfattas de genomförda samverkansprocesserna av de inblandade aktörerna?

1.5 Avgränsningar

Istället för att beskriva alla insatser för att främja tjejer i Skäggetorps idrottande har jag baserat på intervjuerna valt ut de insatser som har framstått som de mest centrala. Jag ville att mitt huvudsakliga fokus skulle vara tjejers idrottande i Skäggetorp, men det blev tydligt under arbetet att även andra aktörer med verksamheter som inte haft tjejer som huvudsakligt fokus också var relevanta för sammanhanget. Dels eftersom de är en viktig del av föreningsstrukturen i det lokala samhället och men också för att de på olika sätt har försökt nå ut även till tjejer, trots att verksamheten nu riktas främst mot killar. Tidsmässigt har det framstått som viktigast att fokusera på de senaste åren, och mycket av det som kommer fram i intervjuerna handlar om 2013 och framåt, men vissa äldre händelser som anses relevanta kan också nämnas. Även om det skulle vara intressant att jämföra insatser med liknande verksamheter i andra områden i Linköping och Sverige har detta inte rymts inom den avgränsade ramen, utan kan med fördel behandlas i vidare forskning.

1.6 Disposition

I det inledande kapitlet har nu ramverket för uppsatsen presenterats genom introduktion, problemformulering, beskrivning av den lokala kontexten samt syfte, frågeställningar och avgränsningar. I kapitel 2 kommer ett urval av den tidigare forskning som har gjorts på områden om civilsamhälle, segregation, nätverksstyrning och idrott som en social nytta att presenteras. Det sätter en inramning för vad som tidigare har skrivits och hur min uppsats kan relateras till forskningsfältet. I kapitel 3 presenteras de teoretiska utgångspunkter och begrepp som används för att analysera och ge mening till det insamlade materialet. I det efterföljande metodkapitlet, kapitel 4, beskrivs sedan hur tillvägagångssättet för insamling av material gjorts följt av hur processen för analys har gjorts.

Kapitelindelningen i resultatredovisningen följer i stora drag de inramande frågeställningarna. Det börjar i kapitel 5 med en sammanställning av centrala insatser och en presentation av de inblandade aktörerna för att svara på den första frågeställningen. Sedan följer i kapitel 6 en analys av de sätt att tänka kring vilka problem som insatserna kan ses som ett svar på (politisk rationalitet) med fokus på tre identifierade teman. I denna del fördjupas också beskrivningen av olika aspekter av insatserna och aktörers uppfattningar kring dem. I kapitel 7 analyseras hur respondenterna har uppfattat de andra aktörerna och de samverkansprocesser som ägt rum eller inte ägt rum. Vissa teman från tidigare del återkommer här, men nu med fokusering på just samverkan. Avslutningsvis består kapitel 8 av en sammanfattande diskussion och ett avstamp för vidare forskning.

2. Tidigare forskning

Här presenteras ett utdrag av tidigare forskning som gjorts kring idrott, styrning och utsatthet. Första temat är relationen mellan staten och civilsamhället i form av idrottsrörelsen och hur den håller på att förändras. Nästa tema är om bostadssegregation och den sociala utsatthet som är mer koncentrerad i vissa områden. Sedan presenteras forskning om idrott som ett verktyg mot sociala problem och den kritik som riktas mot det. Slutligen berörs nätverksstyrning och insatser i projektform eftersom det är en central strategi för de insatser som gjorts.

2.1 Idrotten som en del av civilsamhället i relation till staten

Den första delen av tidigare forskning handlar om idrotten som en del av civilsamhället, och dess relation till stat och kommun. Idrott har ofta beskrivits som ett verktyg mot många olika sociala problem, vilket också har gjort att staten är intresserad av idrott som ett politiskt område som sträcker sig ännu längre än bara frågan om folkhälsa. Efter en kartläggning av statens relation till idrotten under 1900-talet konstaterar Norberg (2004) att Riksidrottsförbundet (RF) har kommit att fungera nästan som en statlig myndighet, med förtroendet att fördela statsanslagen till idrotten. Förvaltningen av idrotten på detta sätt har enligt Norberg (2004:263) inte varit alls självklart och RF:s nuvarande särställning är ett resultat av en maktkamp mot Centralföreningen i början av seklet.

Idrottsrörelsen har därför nästan aldrig varit så självständig som andra folkrörelser inom civilsamhället, utan i ständig beroendeställning till staten. Vogel och Amnås (2003) porträtterar fyra huvudsakliga upplevda funktioner för föreningslivet under 1990-talet: öka individuell välfärd, skapa socialt kapital, vara ”plantskola” för demokratin samt vara en politisk resurs. Idrotten kopplas främst till de två förstnämnda aspekterna, men uppsatsen kommer också visa på hur idrotten på senare tid kommit att ses som en allt viktigare politisk resurs. Flera svenska forskare pekar på ett minskat engagemang i framför allt politiska rörelser och nykterhetsrörelser men att däremot idrottsrörelsen ligger på en stabil och hög nivå. Istället för att vara en röst för samhällsförändring genom politiska rörelser har civilsamhället i allt större utsträckning kommit att handla om att erbjuda service och aktiviteter, vilket inte minst är kännetecknande för idrotten (Johansson, Nordfeldt & Johansson, 2014). Samtidigt har sektorn på vissa sätt professionaliserats där medlemmarna ofta har blivit allt mer passiva, och framstår som

konsumenter av en produkt som erbjuds istället för producenter i en folkrörelse (Kings, 2011:74).

Många författare uttrycker att det skulle vara något motsägelsefullt att Sverige bedöms ha ett starkt och välutvecklat civilsamhälle *trots* den omfattande välfärdsstaten (Svedberg & Olsson, 2010). Här ser man civilsamhället enligt Ottesen och Ibsens (1999:7) modell, där civilsamhället är den sektor som rör allt som inte täcks upp av de andra samhällsliga sektorerna; den offentliga, den kommersiella och den informella (familj och nära relationer). Utgångspunkten är att samhällen med mindre omfattande offentlig sektor tvingar den ideella sektorn att ta en större roll för att skapa välfärd för alla. Rothstein (1998) hävdar däremot att det är starka statliga institutioner som är viktiga för att skapa förutsättningar för ett rikt civilsamhälle. Kings (2011:59) exemplifierar logiken i båda resonemangen, när hon beskriver hur det brukar sägas att ”civilsamhällets organisering i ett land är direkt beroende av hur välfärden är strukturerad”. Eftersom den svenska välfärdsstaten är så omfattande har det historiskt sett i Sverige till exempel inte funnits lika stort behov av volontärarbete inom ideell sektor för att täcka upp för välfärdsservice för marginaliserade människor. Däremot finns det inget bevis för att det skulle göra att det ideella engagemanget i andra sorters rörelser skulle vara mindre.

Herz (2016) menar att civilsamhället har fått en ny roll i och med att implementeringen av New Public Management ² (NPM) i den svenska offentliga förvaltningen skapat nya luckor i det svenska välfärdssystemet där civilsamhället nu tvingas ta större plats. Lokala myndigheter, ideella föreningar, företag och volontärer samverkar i olika sociala projekt, och gränserna mellan de olika aktörerna och deras ansvar har blivit allt suddigare (Herz, 2016:366). Föreningar bjuds in att söka bidrag för att genomföra nytänkande och inkluderande sociala projekt i så hög utsträckning att verksamheten riskerar att bli beroende av de tidsbegränsade bidragen. Detta får till följd att många organisationer anpassar sig efter projektformen för att söka de pengar som finns och civilsamhället upplever en ökad ”marknadisering” där föreningar tävlar om olika sorters bidrag eller sponsring genom att paketera och sälja sin verksamhet som nyskapande projekt (Herz, 2016:370).

² En modell för styrning och ledning inom offentlig sektor inspirerad av näringslivets mekanismer där koncept som målstyrning, effektivisering, decentralisering och kund Anpassning är tongivande idéer (Pettersson, 2010:27)

2.2 Segregation, social utsatthet och stigmatisering

Bråmås (2006) konstaterar att boendesegregationen har ökat i många städer under 1990-talet. Framför allt är det en uppdelning mellan infödda svenskar och utomeuropeiska invandrare (första- och andragenerationens) som noteras, inom de mångkulturella områdena märks ingen uppdelning baserat på nationellt ursprung. De boende har ofta ingen gemensam nämnare annan än att de alla någon gång har invandrat till Sverige. Enligt Hedman & Andersson (2016:34) har sambanden mellan etnisk segregation och bostadssegregation ökat under samma period då tendensen varit att de svenskglea områdena har blivit allt resurssvagare. Linköping är en av de städer där oddsens att bo i ett både resurssvagt och svenskglest område ökat som mest under undersökningsperioden, 1990-2010 (Hedman & Andersson, 2016:33).

Bråmås (2006:1 143) visar att den etniska segregationen har skapats dels av att svenskar flyttar ifrån områden med allt större andel utomeuropeiska invandrare, men framför allt att de börjar undvika att flytta dit. Flera forskare försöker identifiera en "tipping point" av hur stor andel utomeuropeiska invandare kan vara i ett bostadsområde innan infödda svenskar börjar flytta ut, Neuman (2015) menar till exempel att den kan ligga så lågt som 3-4%. Bråmås argumenterar däremot för att det är omöjligt att identifiera någon universell gräns eftersom dessa mönster beror på så många andra omständigheter.

Loïc Wacquant (1999) använder begreppet "territoriell stigmatisering" för att beskriva hur både de som bor inte bor i ett "utsatt" område och de som gör det är väl medvetna om bilden av området som farligt, fattigt och miserabelt. Genom stigmatiseringen riskerar rasism, diskriminering och sociala konflikter därför att förstärkas. Enskilda institutioner som idrott eller skola kan enligt Sernhede (2009) inte på egen hand motverka de komplexa orsakerna och konsekvenserna av segregation, utan kan tvärtom ibland till och med öka känslan av utanförskapet från det svenska samhället. En sådan aspekt är att de två vanligaste kategoriindelningar när det kommer till segregation och social utsatthet är "invandrare" och "svensk" vilket ökar känslan att du som invandrad från ett annat land aldrig kan bli svensk på riktigt (Dahlstedt, 2009:213). "Invandrare" ses som bärare av annorlunda kultur, som oftast betraktas som ett hinder för att kunna inkluderas i det svenska samhället (Dahlstedt, 2009:129). Det kan märkas till exempel genom hur skolor i områden med etnisk mångfald ser som sin uppgift att lära föräldrar om demokratiska värden och få dem att anpassa sig till "idealet om det goda föräldraskapet" (Dahlstedt, 2007).

Ekholm (2016:117) beskriver hur konstruktioner av olika stadsdelar skapas, där ett inkluderat område präglas av hög levnadsstandard, homogenitet av etniska svenskar, samt rika och välskötta idrottsföreningar med högt föräldraengagemang. Det exkluderade området däremot präglas av ekonomisk utsatthet, hög invandrartäthet och inga eller svaga föreningar med lågt föräldraengagemang. De individer som bor i de utmålade stadsdelarna formuleras till subjekt som behöver hjälpas, aktiveras och stärkas genom riktade insatser för att utveckla kompetenser som gör dem ”inkluderingsbara” i majoritetssamhället. Ofta är det också medborgare från mer privilegierade områden som startar insatser och sociala projekt i utsatta områden, vilket också reproducerar strukturerna (Dahlstedt, 2009:121).

Det finns dock också tecken på att lokala organisationer har blivit viktiga i framför allt socioekonomiskt utsatta områden (Ekholm 2016:55, Kings, 2011). Kings menar att förorten ofta är rik på föreningar, som har skapats baserat på en gemenskap (ofta etnisk) och för att täcka upp hål i välfärdsservicen. Till exempel har det bildats lokala språkgrupper för kvinnor som inte kunnat tillgodogöra sig den kommunala språkinstruktionen (Kings, 2011:61). Gemenskapen som byggs upp är främst sammanlänkande och bunden till det lokala geografiska området. Varken föreningar eller individer har i stor utsträckning kontakt med någon utanför området vilket är en del av känslan att inte vara en del av majoritetssamhället och resten av staden (Kings, 2011:67).

2.3 Idrott som social nytta

Från en tveksam inställning till idrott bland rikets styre i början av sekelskiftet skapades sen bilden att idrotten, i alla fall på bredd- och motionsnivå, gagnade statens och samhällets intresse. Det råder nu politiskt konsensus om att människor med givande och rörlig fritid har lättare att prestera på arbetet och är mindre sjukskrivna (Ericson, 2011:10). Tanken om idrotten som ett medel för att fostra ungdomar och hindra dem från att dras in i oönskade aktiviteter uppstod också tidigt. Gymnastikföreningar skapades i början av seklet för unga män för att distrahera dem från sexuella aktiviteter (Andersson, 1991), och fritidsgårdar startades från 1930-talet för att bota vad man kallade för ”ungdomselände” (Ericson, 2011:34). Med det åsyftades framför allt de ungdomar som stod utanför föreningslivet, och därmed ansågs problematiska.

Tanken att ungdomar både underhålls och fostras via idrott är än idag central för många aktörers agerande. Appleton (2017) och UEFA visar att majoriteten fotbollsspelande tjejer upplever att de får ökat självförtroende, bra vänskapsrelationer och bättre generell hälsa och välmående av

att spelar fotboll. Undersökningen visar dock inga tendenser på att fotbollstjejer skulle ha utvecklat bättre förmågor kring samarbete, känslokontroll eller problemlösning än tjejer som inte idrottar, snarare tvärtom. Ekholm (2016:49) tar upp många områden där sport har setts som ett socialpolitiskt verktyg, bland annat för att främja demokrati, aktivt medborgarskap, integration och förebygga brott. Redan från slutet av 1980-talet har det i USA arrangerats basketträningar på helgkvällar i utsatta områden med syftet att erbjuda ungdomarna bra och nyttiga aktiviteter under timmarna med hög brottsfrekvens. Det hävdades att aktiviteterna minskade antal brott betydligt, men slutsatserna kritiserades och ansågs inte ha tillräckligt vetenskapligt stöd (Hartman, 2012).

En grundläggande tanke bakom en sådan aktivitet är tilltron till att sport kan motarbeta sociala problem både hos individer och i samhällen. Hartman & Kwauk (2001) menar dock att sociala strukturer inte kan förändras genom sport, utan att det snarare finns tecken på att sport kan framhäva och förstärka ojämlikheter samt öka processer av social stratifiering. Det kan förstärka våldsamma beteendemönster och det är inte bevisat att de färdigheter en ungdom lär sig på idrottsplanen går att applicera på andra sociala situationer. Coakley (2011) hävdar att övertygelsen om idrottens universella sociala nyttor får stå allt för oemotsagd i politisk policyer och Ekholm (2016:95) menar att det behövs mer forskning på vilka sociala nyttor idrotten kan generera i just svenska förhållandena. Samtidigt som det finns potential i idrotten att gynna integration, samhällsutveckling och individuell utveckling finns det enligt Coakley (2011) inte belägg för att det finns något inneboende karaktäristiskt i idrotten som verkar för dessa ändamål. Det krävs ofta medvetet arbete för att uppnå mål utanför det idrottsliga, genom att till exempel arbeta aktivt med deltagares självförtroende och sociala förmågor. På det sättet betraktas idrott kunna förebygga kriminalitet både genom idrott som avledande aktiviteter, men också genom att aktivt försöka stärka individens kulturella och sociala kapital med kunskaper, förmågor och värderingar som är överförbar även till andra kontexter (Ekholm, 2016:97).

Tanken att idrott och föreningsliv kan bidra till integration mellan människor har länge varit central. Coakley (2011:312) visar dock på att det sociala kapital som skapas inom idrott ofta stannar mellan förhållandevis homogena grupper istället för att skapa länkar mellan mer heterogena grupper. Efter forskning kring insatser för idrott som just integrerande medel konstaterar Forde m.fl. (2015) att det ofta är assimilation som blir det faktiska verktyget. Även om det kan vara infödda medborgare med i programmen är det väldigt sällan utbyttandet av erfarenheter är ömsesidigt, de nyanlända förväntas anpassa sig till den nationella idrottsrörelsens strukturer. Beckman (2011:66) definierar assimilation som en ensidig

anpassning, där minoritetsgruppen förväntas ta avstånd från inbördes kulturella särdrag och normer för att istället anamma majoritetsgruppens normer. Integration tolkas istället som en ömsesidig anpassning där båda grupper har möjlighet att behålla särdrag och samtidigt influeras av den andra gruppens normer och seder.

Aytar (2009:242) menar att integration inte nödvändigtvis måste ses som något som sker mellan ”invandrare” och ”svenskar”. Minst lika viktigt är integration mellan och inom olika ”invandrargrupper” menar han, vilket också i längden leder till ökad integration på samhällsnivå. Här görs skillnad på olika sorters socialt kapital, där sammanbindande kapital skapas inom intima och förhållandevis homogena grupper, medan överbryggande kapital skapas mellan olika sorters grupper (Putnam, 2000, Coakley, 2011).

2.4 Nätverksstyrning och aktivering

Nätverksstyrning har de senaste åren blivit en grundläggande del i styrningen av svenska kommuner. Kings (2011:77) hävdar att *”det historiska kontraktet mellan stat, marknad och förening står under omförhandling”*. Från att ha varit en förhållandevis idealtypisk socialdemokratiskt modell har Sverige följt resten av Europa mot en mer neoliberal modell med individen, valbarhet och effektivitet i fokus (Dahlstedt 2009). Dels har den svenska välfärdsmarknaden öppnats upp för privata vårdinrättningar och friskolor, samtidigt som de offentliga aktörerna också börjat anamma ett mer marknadsliknande tänk genom införandet av NPM. Offentlig förvaltning börjar präglas av resultatmätning och måluppfyllnad och medborgarna ses som konsumenter och klienter som kan byta välfärdsleverantör om de är missnöjda. Från att välfärdsstaten tidigare sågs som garanten för alla barns positiva uppväxt har den decentraliserade styrningen gjort att mer ansvar lagts hos lokala aktörer och föräldrar (Lövgren & Johansson (2007:33). Den offentliga makten ser sin roll mer som att aktivera och mobilisera andra aktörer än att själva utföra insatser för social nytta (Ekholm, 2016:105). Staten syftar också till att hjälpa individer att ”göra rätt val” och det skapas en bild av den ideale medborgaren som aktiv och ansvarstagande för sin egen välfärd (Dahlstedt, 2009:10).

Insatser riktas nu mot särskilda grupper som kategoriseras som utsatta istället för som tidigare mer generella åtgärder (Pierre och Rothstein, 2003:13). Begrepp som ”anställningsbarhet” blir centrala när insatser riktas mot individer genom utbildningar, coaching och arbetsträning (Dahlstedt, 2009). Istället för att problematisera samhällsstrukturen som orsak till arbetslöshet är det individen som ska förändras i pedagogiska och sociala projekt. Det grundläggande

problemet blir enligt Ekholm (2016) att medan problemen konstrueras som effekter av de samhällsliga strukturerna genom segregation och ekonomiskt utsatthet som visades ovan, skapas insatserna för att försöka förändra individerna, vilket blir både problematiskt och stigmatiserande. Ofta är det lokala förebilder som engageras i de sociala projekten, utifrån tanken att de kan nå ut till ungdomar genom den samhörighet som skapas av de gemensamma upplevelserna i området. Ledarna väljs ut baserat på personlig lämplighet istället för arbetserfarenhet och utbildning, och engageras ofta ideellt, vilket gör att vi kan se en de-professionalisering av socialt arbete (Ekholm, 2016:106).

”Aktiveringens politik” riktas också mot den ideella sektorn med tanken att civilsamhället ska mobiliseras för att ta större ansvar för välfärden (Dahlstedt, 2009:188). Bland annat idrottsrörelsen ses ett verktyg i för att bygga ett önskvärt samhälle och uppmuntras att göra samhällsinsatser genom riktade bidrag. I Sverige är det vanligt att idrottsföreningar ingår i samarbete med kommunala myndigheter eller andra partners kring projekt med exempelvis öppna idrottsträningar (Ekholm, 2016:60). Det är dock inte säkert att ideella idrottsföreningar varken har vilja eller resurser anpassa sig till konstruktionen av dem som utförare av samhällsnyttor utöver den idrottsliga verksamheten. Enligt Stenling & Fahlén (2014) beror inställningen på hur föreningen betraktar sig själv, vilken roll föreningen spelar i lokalsamhället och vad den har för mål. En förening vars syfte är att hålla liv i lokalsamhället på landsorten genomför gärna aktiviteter som gagnar hela bygden, medan föreningar som ser sig som sociala fostrare hellre skulle engagera sig i projekt kring att minska ungdomsbrottslighet. De flesta av de undersökta föreningar såg dock sitt största syfte som idrottsutbildare, och den stora frågan är enligt Stenling & Fahlén (2014) hur stor del av dessa föreningar som kan tänkas engagera sig i sociala insatser, och i så fall vilka.

Enligt Trägårdh (2007:255) är de flesta överens om att det allt mer komplexa samhällssystemet tvingar den offentliga makten till ökad samverkan med andra samhällsliga aktörer genom nätverksstyrning. Medan vissa pekar på möjligheten för en mer demokratiskt och konstruktiv maktfördelning varnar andra för hur det riskerar att upplösa strukturen av myndigheters ansvarsskyldighet. Hertting (2003) har studerat fall av nätverksstyrning och samverkan i utkanten av svenska städer. Studien är av så kallad ”stadsdelsförnyelse”, en strategi som blivit populär för att försöka motverka problem i utsatta stadsdelar kan genom samverkan, förnyelsearbete och lokala initiativ. En grundläggande tanke är att det finns värdefulla resurser i de utsatta områdena men att de behöver uppmuntras och organiseras (Hertting, 2003:18). Framför allt är det myndigheter, föreningar och bostadsföretag som har samverkat. Herttings

presentation visar på att samverkan har genomförts men att det snarare har skapat frustration och trötthet hos inblandade aktörer än konkreta resultat. De intervjuade vittnar om en ”projektrötthet” där nya projekt och samverkansstrategier har avlöst varandra utan att uppfattas skapa skillnad (Hertting, 2003:21). Det är alltså frustration både över processerna och resultaten som har kunnat urskiljas, trots att samverkan har pågått kontinuerligt under en längre tid. I ett fall anklagades Socialtjänsten för att ha drivit processen för hårt och endast utifrån egna intressen, medan skolan och bostadsföretag fick kritik för att inte engagera sig eller anpassa sig tillräckligt mycket (Hertting, 2003:309). Enligt utvärderingen som Schütze m.fl (2016) har gjort av olika bidragsprojekt från Arvsfonden betonas också de problem som ofta kan uppstå i samverkan mellan offentlig och idéburen sektor då aktörerna har så skilda förutsättningar och resurser.

2.5 Sammanfattning och användning

Sammanfattningsvis visar den tidigare forskningen på flera trender som skapar ett ramverk för den här uppsatsens vetenskapliga och samhällsrelevans. Ökad liberalisering och decentralisering, parallellt med en ökad segregation och social utsatthet har ökat behovet för civilsamhället som en välfärdsaktör där staten inte räcker till. Idrott anses av många kunna bidra med samhällsnyttor som integration och ungdomsfostran samtidigt som nätverksstyrning har implementerats allt mer inom offentlig förvaltning. Därmed betraktas idrottsföreningar som aktörer som genom samverkan kan bidra till välfärdssamhället. I en parallell process skapas en aktiveringspolitik som konstruerar ungdomar i utsatta områden till subjekt som genom aktiviteter och coachning kan guidas i rätt riktning till att bli ansvarstagande samhällsmedborgare. Alla dessa processer är relevanta för kontexten av insatser för idrottsskapande i Skäggetorp, och refereras till löpande genom analysen. I den sammanfattande diskussionen i kapitel 8 sätts mina slutsatser i kontext med ramverket av den tidigare forskningen.

3. Teoretiska utgångspunkter

Den här delen presenterar de olika teoretiska perspektiv som kommer ligga till grund för min analys. Det handlar om verktyg för att identifiera politisk rationalitet, begrepp om kapital och ramverk för nätverksstyrning.

3.1 Problem-lösnings-rationalitet

Ett viktigt verktyg för analys kommer vara Carol Bacchis (2009) teoribildning kring konstruktionen av problem och politisk rationalitet. Hon beskriver hur vi ur en kritisk synvinkel kan analysera offentliga strategier och vilka antaganden och problemformuleringar de är baserade på. Ofta, menar Bacchi (2009:1) framställs policyutformningar som en *reaktion* på de problem som identifieras och ringas in. Bacchi anammar en mer kritisk utgångspunkt, med antagandet att det inte från början existerar givna problem som måste lösas. Istället konstrueras problemen aktivt av myndigheter och regeringar genom skapandet av policyer som pekar ut och bestämmer vad som är problematiskt och bör åtgärdas. Ibland uttrycks problemformuleringen mindre tydligt än andra gånger, men det går alltid att dra slutsatser om konstruktionen av problem utifrån konstruktioner av tänkta lösningar. Om det till exempel skapas kurser i självförtroende för att främja kvinnligt ledarskap antyder det att bristen på kvinnliga ledare beror på att kvinnor har för dåligt självförtroende.

För att använda detta teoretiska verktyg skapar Bacchi (2009:48) ett antal grundläggande frågeställningar som också kommer användas i uppsatsen. Första handlar det om att identifiera vilket problem som framställs och vad som konstrueras som den orsakande aspekten. Efter det analyseras vilka underliggande antaganden och förutsättningar som ligger bakom problemformuleringen, där en aspekt också kan vara att se vad som inte problematiseras. I vissa teman visade det sig också relevant att föreställa sig vilka alternativa sätt det finns att tänka kring ”problemet” eller situationen, och om det då istället är andra aspekter som kan framstå som problematiska. Slutligen är det också intressant att för vissa problemrepresentationer analysera på vilket sätt problemrepresentationen har fått spridning och erkännande. Baserat på hur problemet representeras möjliggör det olika lösningar, och det är centralt för aktören att kunna motivera varför just deras insats är den som svarar till den mest rimliga problemrepresentationen. I uppsatsen appliceras den kritiska inställningen till konstruktionen av problemet där genom belysande de grundantaganden som har gjorts i formulerandet och analysen av olika problem. Syftet med kritisk teori är inte att kritisera det faktum att det skapas

politiska strategier eller insatser, utan att belysa varför de fattas och vilka antaganden de bygger på.

Vad är det då som gör rationaliteten politisk? För det första formuleras mål och insatser i politiska styrdokument, vilket gör dem politiska rent konkret. Cruikshank (1999:5) argumenterar också för att det inte finns några avskilda sfärer utan att den politiska, den sociala, den privata och den offentliga sfärerna alla går in i varandra. Det politiska kan inte särskiljas som en separat del av samhället utan att flera maktaspekter går förlorade. Nya samhällsstrukturer och styrmedel skapar nya metoder för politisk påverkan. I enlighet med Bacchis argumentation finns inga objektiva inramningar av problem, och därmed blir alltid avgränsning, formulering och värdering av olika problem politisk och skapad för olika sorters politiska insatser. Det handlar om att utöva makt och styrning i något avseende och därmed inramas verksamheter som rör skapandet av problem och lösningar som politik (Bacchi 2009; Cruikshank 1999).

3.2 Kapital

Bourdieu beskriver kapital som olika sorters resurser som människor kan inneha. Största fokus lägger Bourdieu på ekonomiskt och kulturellt kapital, men även socialt kapital och symboliskt kapital kan vara användbara för min analys. Ekonomiskt kapital rör de olika ekonomiska tillgångar individer eller grupper kan inneha, vilket ofta kan kopplas direkt till individens arbetssituation. Enligt Bourdieu (1994) handlar kulturellt kapital om utbildning, beteende och värderingar som av omgivningen kan betraktas som mer eller mindre attraktiva. Konceptet ”habitus” blir resultatet av de tillgångar sammanslaget med de praktiker som individer eller grupper innehar. Det förkroppsligas i något som kan klassas som ”livsstil”. Bourdieu (1994:19) beskriver skillnader mellan en person från arbetarklassen och en från överklassen i allt ifrån vad personen äter, vilka idrotter den utövar och vilka politiska åsikter den har. Detta skapar också olika sätt att uppträda och se på sig själv i olika sammanhang.

De sociala strukturerna reproduceras eftersom ett större grundläggande kapital, oavsett om det är ekonomiskt, kulturellt eller symbolisk, skapar större möjligheter för ackumulation (Bourdieu, 1994:120). Den som föds av högutbildade föräldrar får både ett ekonomiskt och kulturellt försprång mot den som föds av lågutbildade och/eller arbetslösa föräldrar. Jag använder ekonomiskt kapital som ett uttryck för materiella resurser som ofta kan kopplas till arbetsmarknadens förutsättningar. Jag använder kulturellt kapital främst i form av normer kring

vad som uppfattas vara rätt sorts kunskap, värderingar och prioriteringar.

Inom teorier om socialt kapital delas ofta in mellan ”överbyggande” och ”sammanlänkande” (på engelska *bridging* och *bonding*) kapital. Sammanlänkande kapital är det som skapas och förstärks inom definierade grupper, där solidariteten och igenkänningen med de andra gruppmedlemmarna är stark (Putnam, 2000). Relationerna i det överbyggande sociala kapitalet är lösare och med en större räckvidd, inte sällan över olika sorters konstruerade gränser. Putnam (2000) menar att för mycket sammanlänkande kapital riskerar att bli exkluderande och förstärka skillnader mellan redan homogena grupper, och i längden en potentiell fara för den demokratin. Borevi (2002:34) däremot argumenterar för att det sammanbindande kapitalet både är viktigt för minoritetsgruppers rätt till sammanhållning, men också för att i längden främja integration och demokrati genom mobilisering av röster. Teorierna om socialt kapital som sammanhållning inom och mellan grupper använder jag för analyser om ifall idrott kan tolkas som en integrerande kraft och hur.

Kumlin och Rothsteins (2003:153) teori är att staten både kan skapa och förstöra socialt förtroendekapital genom de offentliga institutionerna och hur de organiseras. Genom det resonemanget presenteras också teorin om ”osocialt kapital” som resultat av när gruppers interna sociala kapital är byggt på misstroende mot andra grupper eller samhällsinstitutioner. Som påvisat i tidigare forskning om segregation och territoriell stigmatisering, menar Spaij (2009:251) att strukturer inom skola och andra institutioner snarare reproducerar ojämlikheten i socialt och kulturellt kapital som finns mellan segregerade områden.

Dessa olika begrepp kring kapital använder jag för att relatera till hur respondenterna resonerar kring problemrepresentationer och varför olika projekt misslyckas. Olika innehav av kapital visar sig också ha betydelse för de olika samverkansprocesserna.

3.3 Nätverksstyrning och organisationer som aktörer

Esping-Andersen (1990:26) beskriver stat, marknad och familj som de tre grundläggande sektorerna i samhället och hur sammansättningen av dessas olika ansvar och omfattning skapar olika typer av välfärdssystem. Med utgångspunkt ur sektorerna definierade av Esping-Andersen har Ibsen och Ottesen (1999) ritat upp en modell där ideell sektor, civilsamhället, är det som finns i mitten mellan offentlig sektor (staten), kommersiell sektor (marknaden), och informell sektor (familjen). Hertting (2003:13) beskriver nätverksstyrning som en ”*strategi att genomföra*

välfärdsstaten genom fler och fler specialiserade och allt mer decentraliserade myndigheter” men även aktörer från de andra sektorerna involveras i nätverken. I det analytiska ramverket för nätverksstyrning läggs vikt på att vad som händer men framför allt *hur* det händer, hur processer ser ut och vilka som är inblandade (Pierre & Peters, 200:24). Till skillnad från inom många andra statsvetenskapliga teorier, där utgångspunkten är att den politiska makten endast finns inom de politiska strukturerna, är utgångspunkten inom nätverksteori att även andra sfärer och aktörer är involverade i den politiska makten (Pierre & Peters, 2000:24). Statens roll kan vara alltifrån självständig utförare eller central administratör till en mindre biroll bland andra aktörer (Pierre & Peters, 2000:29)

Hertting (2003:45) menar att nätverksstyrning inte nödvändigtvis bör ses som ett policyinstrument för staten att genomföra sin politik utan som en strategi för kollektivt handlande. Ansvar för den politiska styrningen sprids alltså till fler aktörer, där nätverket blir ett villkorat samarbete baserat på aktörernas aktiva samtycke. Baserat på olika mer eller mindre officiella samarbetsavtal är nätverksstyret organisation informell och grundad i att alla aktörer behåller stort individuellt handlingsutrymme (Hertting, 2003:72). Genom att använda spelteorier som *”Fångarnas Dilemma”* på nätverksstyrning, manifesteras vikten av ömsesidigt förtroende mellan inblandade aktörer. *”Fångarnas dilemma”* går ut på att två aktörer får ut mest sammanlagd nytta genom att båda samarbetar, och minst sammanlagt nytta om ingen samarbetar. Om en väljer att samarbeta medan den andra inte gör det vinner dock den som väljer att inte samarbeta allra mest, samtidigt som den som försökte samarbeta får minsta möjliga utdelning. För den aktör som inte vågar lita på samarbetspartners lojalitet till det gemensamma projektets nytta är det därför rationellt att avstå från samarbete.

Zintl (1993:180) gör en modell för hur distinktioner mellan nätverksstyrning, marknad, hierarki och demokrati kan göras genom att bedöma aktörers möjligheter till protest och sorti. I en hierarki finns knappt några möjligheter till varken sorti eller protest för individen, medan det i demokrati finns större möjligheter till protest, och i marknaden stora möjligheter till sorti. I nätverksstyrning är möjligheterna till både protest och sorti stora. Aktören kan försöka omförhandla samarbeten och inriktningar på projekt, men också välja att lämna samarbetet vid missnöje. Detta visar också på den individuella aktörens självständighet inom denna förvaltningsmodell.

4. Metod

Eftersom det inte har funnits nästan någon dokumentation kring de insatser som har gjorts har den här studien baserats på samtalsintervjuer med inblandade aktörer. Genom intervjuer framkom både grundläggande information om aktörer och aktiviteter, men också material för att kunna analysera de centrala aktörernas egen uppfattning och sig själva, om andra och om situationen i området. Som analysmetod har jag använt mig av tematisk analys för att på ett tydligt sätt kunna kartlägga och möjliggöra för teoretiska infallsvinklar för analys.

4.1 Datainsamling

Jag började med att samla bakgrundsinformation för att få en första övergripande bild över området och den lokala kontexten. Detta gjordes både genom den lilla delen information som gick att hitta via elektroniska källor, men också genom personlig kontakt med insatta aktörer under hösten. Information som kom fram handlade dels om vilka insatser som hade genomförts kring idrott de senaste åren men också den aktuella situationen kring föreningslivet, och gjorde att jag kunde börja ringa in lämpliga personer att intervjua.

Eftersom det inte har funnits någon stor andel skrivet material om dessa ämnen eller gjorda insatser har den största delen av min empiri baserats på samtalsintervjuer. Metoden gör att min uppsats redan på det metodinsamlade planet bidrar med att skapa ny kunskap till forskningsfältet genom att undersöka tidigare utforskat område (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wägnerud, 2012:253) Intervjupersonerna har främst behandlats som respondenter där det är deras upplevelse och perspektiv som är föremålet för analys. Det är alltså i grunden respondenternas beskrivningar som är analysenheter, där jag kan dra slutsatser utifrån hur individerna uppfattar olika kontexter och sina egna roller i sammanhanget (Bray, 2008:309). Genom intervjuer kan jag alltså få fram mycket information som inte går att läsa ut genom tryckta verk, hur utförligt de än må beskrivna verksamhetsplanering, syften och resultatbedömningar.

4.1.1 Urval

Jag har försökt få en bred spridning på intervjupersoner och försökt prata med så många olika sorters centrala aktörer som möjligt som är aktiva i området och engagerade i frågan om idrott, fotboll och med en specifik inriktning på tjejer. Eftersom det har varit så stor variation på respondenterna har innehållet i intervjuerna också skiljt sig mycket. Jag har sett det som viktigt

för uppsatsen att få så många olika perspektiv som möjligt och inte bara myndighetspersoner eller bara föreningsaktiva. Det gör att de olika uppfattningarna kan analyseras i perspektiv till varandra på ett sätt som jag bedömer skapar nya spännande analysmöjligheter. I fall som dessa vore det problematiskt om materialet blir för ensidigt och inte alla sorters aktörer får komma till tals.

Från den offentliga förvaltningen har jag pratat med tre tjänstepersoner på Linköpings kommun, framför allt på eller i relation till Kultur- och fritidsförvaltningen. En av dem är sakkunnig i ungdomsverksamhet, en arbetar med verksamheten UngPuls och en är stadsdelsamordnare för Skäggetorp. Respondenterna kallas Tjänsteperson 1, 2 och 3. De två sistnämnda intervjuades tillsammans, dels av praktiska skäl, men också för att deras två perspektiv passade bra som komplement till varandra i samma intervju. Det finns både möjligheter och risker vid intervjuer av flera personer samtidigt. Jag upplevde det främst som en fördel, det skapade diskussioner mellan intervjuobjekten och de resonerade sig fram till saker utan att jag som intervjuare behövde vara särskilt aktiv och riskera att påverka. Samtalet flöt på bra och de kom med många egna infallsvinklar utan att, som jag upplevde det, var rädda att säga emot varandra. Självklart finns det ändå en risk att de blir påverkade av varandra, eller avstår från att säga saker som den andra har mer erfarenhet av. Rent praktiskt visar det sig i resultatredovisningen när båda respondenterna håller med om ett uttalande, men där den andra inte upprepar samma sak som den första sa, på ett sätt som hade kunnat ske i separata intervjuer.

På Östergötlands Fotbollsförbund intervjuades tre olika konsulenter; en med ansvar över ungdomsverksamhet, en som arbetar med föreningsutveckling, och en som fungerade som praktiskt projektledare av den fotbollsskola som genomfördes under två somrar i Skäggetorp. I resultatredovisningen kallas konsulenterna Förbundskonsulent 1, 2, och 3.

Nästa centrala aktörskategori är de nuvarande eller före detta föreningsaktiva kring fotbollen i Skäggetorp. Jag har pratat med en före detta och en nuvarande styrelsemedlem i HBK United, en ungdomsledare som har lett flicklag i HBK och hållit i sommarfotbollsskolan. Jag har valt att kalla de förstnämnda Tidigare Styrelseledamot HBK och Styrelseledamot HBK, och ledaren för just Ungdomsledare.

Jag har pratat med en av verksamhetsledarna för nattfotbollen som hålls i Skäggetorp varje lördag. Först gick organisationen under namnet Linköpingsandan men nu har föreningen FC Orten skapats och anmält ett herrlag till seriespel. Intervjupersonen kallas därför

Verksamhetsledare Orten i resultatet. I relation till nattfotbollen intervjuade jag också en nationell projektledare inom Goodsports Foundation som startad upp konceptet och stöttar de lokala utförarna i FC Orten. I resultatet kallas den personen för Projektledare Goodsports.

Slutligen har jag pratat med en stadsdelsutvecklare på Stångåstaden, ett av bostadsbolagen som skapat föreningen ”Fastighetsägare Skäggetorp” för att lyfta dessa aktörers perspektiv och rationalitet. Föreningen har skapats för att tillsammans kunna stötta trygghetsskapande initiativ i området, bland annat idrottsverksamhet, och blir därför ett exempel på nätverksstyrning i praktiken. Även försäkringsbolag använder sig av liknande strategier som bostadsbolagen och kan därför också ses som exempel på aktör ur den här kategorin. Respondenten kallas i uppsatsen Stadsdelsutvecklare Stångåstaden.

Intervjun med bostadsbolaget är ett exempel på hur jag har arbetat med snöbollsmetoden i valet av intervjumetoden (Bryman, 2011:196). Jag hade inte innan arbetet startade någon tanke på att intervju bostadsbolag, men i en av de andra intervjuerna framkom information om att bostadsbolagen var aktiva för att skapa hållbarhet i alla områden de har bostäder i. Strategierna varierar från egna insatser, samverkan med andra bostadsbolag samt samarbeten med civilsamhället och ekonomiska bidrag till föreningar som vill genomföra aktiviteter.

4.1.2 Samtalsintervju

Jag genomförde intervjuerna på ett semistrukturerat sätt. Eftersom respondenterna var väldigt olika, både i personlighet men också i vilken sorts aktörsroll de har eller har haft, såg intervjuerna väldigt olika ut. Intervjuerna började med grundläggande frågor om deras roll och utvecklades sedan åt det håll respondenterna själva tog initiativ åt. Breda och okänsliga frågor togs upp i början medan mer specifika och eventuellt känsliga frågor togs mer mot slutet. En av de stora utmaningarna kring samtalsintervjuer är att vara medveten om sin roll som intervjuare och försöka påverka respondenterna så lite som möjligt genom sitt eget agerande. Det handlar om att inte ställa för ledande frågor, tänka på hur jag ställer frågorna, inte råka avbryta intervjupersonen i ett resonemang eller kort paus, eller själv dra för snabba slutsatser (Bray, 2008:310 & Bryman, 2011:419). Det handlade ibland om att ställa basala frågor om exempelvis aktiviteternas syfte, även om det hade kunna gå att få ut av underförstådda meningar i tidigare svar.

Trots det mindre strukturerade upplägget hade jag vissa teman som jag alltid planerade att ta upp. Det första handlar om insatserna som personen varit inblandad i. Trots att jag ställer

frågorna fritt under intervjun hade jag i förhand strukturerat upp för mig själva vilka olika aktiviteter jag redan kände till att aktören deltagit i och om det var specifika saker jag ville fråga om dem. Ett tema om politisk rationalitet ville jag ha närvarande genom hela intervjun och försökte så ofta som möjligt fråga om syften bakom agerande och hur de tänkte. Eftersom jag främst har satt upp temana i relation till frågeställningarna handlade den sista punkten om samverkan, vilka de samverkat med och hur det har sett ut. För att inspirera till andra egna reflektioner frågade jag också ofta om hur det var att agera i Skäggetorp som område, vad de uppfattade som områdets karaktärsdrag och hur det påverkar verksamheten. Jag avslutade nästan alltid med en fråga om framtidsvision och hur de önskade att utvecklingen skulle se ut. Teman som på egen hand har tagits upp av vissa intervjupersoner har jag ibland tagit upp med andra, för att kunna jämföra olika perspektiv på relevanta teman.

Fem av intervjuerna, med Förbundskonsulent 3, Styrelseledamot HBK, Ungdomsledare, Projektledare Goodsports och Stadsdelsutvecklare Stångåstaden har av praktiska skäl genomförts över telefon. Anledningarna var att respondenterna inte befann sig på plats i Linköping, eller att vi inte kunde hitta en tid att ses på. Jag kan inte bedöma att det har gjort någon större skillnad på genomförandet eller innehållet i intervjuerna då förutsättningarna för intervjuerna alltid såg olika ut oavsett hur de genomfördes. Några av intervjupersonerna har kontaktats i efterhand för att få kompletterande praktisk information.

4.2 Analytisk Metod

Som analytisk metod har jag använt mig av tematisk analys inspirerat av Braun och Clarke (2006), med fokus på samverkan och politisk rationalitet. Braun och Clarke (2006:78) argumenterar för den tematiska analysens relevans trots att den är väldigt flexibel inte behöver vara mindre vetenskaplig, eller i mindre behov av strukturerat målinriktat arbete. Syftet med tematisk analys är att identifiera och analysera olika mönster inom den insamlade empirin. Teman är inte något statiskt eller förutbestämt som ligger gömt i materialet och framkommer med klara avgränsningar utan något som forskaren aktivt måste arbeta med för att definiera och strukturera (Braun & Clarke, 2006:80).

Min analys är inramad av en teoretisk utgångspunkt av Bacchis problem/lösning-rationalitet, och temat samverkan. Samtidigt har den insamlade empirin i sig självt varit en utgångspunkt för ytterligare tematisering inom de avgränsade områdena och på det sättet induktivt driven. Den induktiva metoden som används genom att låta materialet styra analysen ger en rik

helhetsbild över det insamlade materialet och låter materialet komma fram så tydligt som möjligt. Jag började med att läsa igenom de olika intervjuerna med utgångspunkt i de uppsatta frågeställningarna. Vid en andra läsning letade jag efter mönster inom intervjuerna, också det med frågeställningar och teoretiska utgångspunkter i bakhuvudet. I intervjuerna frågade jag specifikt om samverkansprocesser och samarbeten, och identifierade sedan alla passager i intervjuerna som handlade om det. Andra teman, till exempel om ”eldsjälar” identifierade jag i efterhand i materialet efter att jag märkt att det lyfts av många respondenter. Genom olika skisser på kodning, och uppdelning av citat i olika kategorier började jag skapa teman, för att sedan utveckla, ändra och till slut fastställa min kategorisering av materialets huvudsakliga teman. Temauppdelningen och analysen är alltså kvalitativa tolkningar gjorda av mig, och min uppgift är att genom redovisning av hela processen, från insamlingsmetod till analysmetod och teoretiska verktyg, kunna övertyga läsaren om att mina slutsatser är trovärdiga.

4.3 Metoddiskussion

Allt som kommer fram i en intervju består av hur intervjupersonen själv tolkar och uppfattar en situation eller händelse, och det är viktigt att vara medveten om det. Eftersom jag i första hand behandlar intervjupersonerna som respondenter är det deras uppfattning som är själva ämnet för analysen. Samtidigt används också deras information för att försöka kartlägga vilka insatser som har genomförts, och behandlar vissa delar av intervjun som informativ. Jag har dock försökt hålla mig undan att allt för mycket försöka bedöma vilka intervjupersoners information som ska tolkas som mer eller mindre sann, eller väga olika uttalanden mot varandra. Jag utgår från att mycket handlar om perspektiv, och om en person uppfattar en viss sanning medan en annan uppfattar en annan sanning så är det just uppfattningarna som är det intressanta. Ofta har alla uppfattningar relevans på olika sätt och är på något sätt kopplade till en slags verklighet. På det sättet har jag kritisk realism som huvudsakligt förhållningssätt till information. Utgångspunkten är att det finns någon slags objektiv verklighet som både är komplex och föränderlig, och att den alltid tolkas på olika sätt genom människor (Sprague, 2005:40). Genom det perspektivet skapas ännu en dimension i hur jag kan analysera materialet, nämligen ur ett socialt perspektiv där intervjupersonens uppfattningar är värdefulla för en forskare och ger möjligheten att förstå människors agerande och socialisering som grunden i samhällsvetenskap (Bryman, 2011:441).

Det hade varit intressant att göra en komparativ studie, och sätta Skäggetorp i relation till områden med antingen så lika eller olika förutsättningar som möjligt. Min bedömning var dock att jag inte skulle ha tillräckligt med tid eller utrymme för att göra en så genomgående studie som behövs för att börja förstå den komplexa helheten i flera områden. Även om jag nu bara fokuserar på ett område finns det många aspekter att gå vidare med för fortsatt forskning. Om jag hade intervjuat boende i området, både barn, unga vuxna och föräldrar hade fokus i undersökningen riktats åt ett annat håll, och varit intressant för ett annat sorts syfte. För mitt syfte i uppsatsen var det mest relevanta att prata med aktörer som gjort insatser i området för att höra deras versioner om samverkan, styrning och problemrepresentation.

Kvalitativ forskning är inte replikerbar eftersom en situation aldrig kan återskapas fullständigt, både kontexten kring intervjusituationen och intervjupersonens specifika livssituation är faktorer som kan avgöra utfall (Bray, 2008: 311). Tecken på kvalitet handlar här istället om att redovisa för tillvägagångssätt i framför allt resultatanalysen så att läsaren kan veta hur materialet analyserats fram i förhållande till vetenskapliga teorier. Genom detaljerad redovisning av metod och teoretiska utgångspunkter för analys ökar trovärdigheten och relevansen för min egen forskning. Genom förankring i olika delar av tidigare forskning kan undersökningen placeras in i relevanta forskningsfält.

4.4 Etiska överväganden och andra ställningstaganden

Jag har i mitt arbete utgått från Vetenskapsrådets (2002) fyra riktlinjer för bedrivande av etiskt forskning: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Alla respondenter fick information om vad undersökningen gick ut på, hur deras uppgifter skulle användas och att de fick avbryta när de ville. Alla gav sitt samtycke till informationen, och ingen hade heller några problem med att samtalen spelades in. Kravet om att ge alla ingående personer största möjliga konfidentialitet är ett av de viktigaste men också svåraste.

Min bedömning har varit att det är viktigt för uppsatsen att veta vilka olika organisationer respondenterna har varit kopplade till. Respondenterna perspektiv ses som ett exempel på rationalitet inom den representerade organisationen och det blir därmed möjligt att analysera organisationerna som aktörer istället för bara individer. På det sättet går uppsatsen att kopplas ihop med statsvetenskapliga teorier kring exempelvis nätverksstyrning. Samtidigt blir det möjligt för den som är insatt i situationen att gissa vilka personer det är som har uttalat sig trots

att de inte är namngivna. Det har gjort det extra viktigt för mig att behandla informationen med försiktighet och vara noga med den vetenskapliga validiteten.

Jag berättade för respondenterna att uppsatsen främst är ett examensarbete, men att också Kultur- och fritidskontoret är intresserade av resultatet. Många respondenter visade under intervjuerna medvetenhet om uppsatsens möjliga spridning och att de andra respondenterna skulle kunna ta del av resultatet. Medvetenheten är positivt ur den etiska aspekten, samtidigt som det riskerar att respondenterna varit något mer försiktiga med vad de vill säga än om de varit säkra på att de varit helt anonymiserade.

5. Identifiering av projekt och aktörer

I det här kapitlet presenteras de projekt och aktörer som bedöms vara mest relevanta för utveckling och insatser i området de senaste åren för att svara på den första frågeställningen om vilka insatser och aktiviteter som genomförts. I en första del presenteras de centrala insatser som genomförts. I den andra delen presenteras de inblandade aktörerna närmare.

5.1 Insatser

I den här delen presenteras de fyra insatser som har varit grunden för uppsatsens analys kring hur arbetet för att skapa hållbar idrottsverksamhet i Skäggetorp har sett ut. Kartläggningen bygger på information som framkommit i intervjuerna.

5.1.1 Sommarfotboll och flicklag

Efter det svenska värdskapet av damfotbolls-EM 2013 bidrog Linköpings kommun med 1 miljon SEK för att ÖFF skulle fortsätta med det initierade projektet "Damprojektalen". Projektet innehöll ett antal satsningar på den östgötska dam- och flickfotbollen, bland annat genom spelar- och ledarutbildningar. Den största delen av satsningen var direkt relaterad till fotboll och personer som redan var aktiva i föreningslivet. Som Förbundskonsulent 3 kommer ihåg det var det sen på kommunens initiativ som en del av satsningen riktades mot socioekonomiska utsatta områden och att främja tjejers fotbollsspelande där. Sedan tidigare hade ett samverkansprojekt mellan Linköpings FC, Hemgårdarnas BK och Skäggetorpsskolan skapat två stycken fotbollsträningsgrupper för tjejer.

Den nya satsningen operationaliserades genom planerandet av sommarfotbollsskola för tjejer i Berga och Skäggetorp. Rekryteringen av ledare gjordes av ÖFF och planeringen av verksamheten och utbildning av ledare genomfördes i samverkan mellan ÖFF och stiftelsen Futebol dá Força (FDF). Ledarna fick anställning som sommarjobbare där det i arbetsuppgifterna ingick att planera träningar, genomföra träningar men också att sprida information om träningarna både via brevutskick, i skolor och genom dörrknackningar. Från mitten av juni 2014 hölls öppna träningar två gånger i veckan i Berga och Skäggetorp, där ledarna enligt schemat skulle sprida information via dörrknackning i en timme före varje träning. Det uttalade syftet var enligt Förbundskonsulent 1 helt enkelt att erbjuda fotbollsaktiviteter för tjejer i områdena.

Enligt både Ungdomsledare och Förbundskonsulent 3 kom det betydligt fler tjejer till träningarna i Skäggetorp än i Berga. I Skäggetorp genomfördes i slutet av augusti en lägervecka med träning varje dag där också föräldrar bjöds in. Detta gjordes inte i Berga trots att det var planen från början. Vad som skapade skillnaden mellan utfallen i de två områdena hade det inte gjorts någon specifik undersökning på, men Förbundskonsulent 3 tror själv att det handlade främst om skillnad i individuellt engagemang.

Jag tror att det i första hand handlat om att [ungdomsledarna] var väldigt engagerade i att få dit tjejer. Det tror jag var största anledningen. Sen hade LFC [det damallsvenska laget Linköpings FC] hade kört något projekt i Skäggetorp året innan så det fanns redan en liten bas av spelare som kanske hade spelat lite, ja inte mycket, men de hade spelat lite, så de visste lite vad fotboll var och visste att de ville spela fotboll om möjligheten fanns. (Förbundskonsulent 3)

Samma koncept, med sommarläger och deltagande i Winning Ground genomfördes sedan sommaren efter. Under året hade då de två ledarna hållit i träningar för två flicklag, och även spelat seriespel i en halv säsong. Det framstår dock som att verksamheten under skolåret inte egentligen var en del av projektet sanktionerat av ÖFF och damprojektalen, utan något som genomfördes av HBK och ledarna.

Vi kände redan efter första året där att det vart ett bra sommarläger, många spelare som kom igång och spelade. Men så fanns det ingen som riktigt tog vid när det skulle bli ordinarie verksamhet och ha det i säsong så. Utan det vart ju allt avhängt på [ungdomsledarna], och det kändes inte riktigt schysst liksom. (Förbundskonsulent 3)

Trots att projektet i alla fall under ett par år övergick i ordinarie verksamheten, upplevdes det som bräckligt och beroende av de två engagerade ledarna. Under 2015 och 2016 var lagen anmälda till seriespel, ett lag spelade en hel serie men två gånger drog sig lagen ur serierna under säsongen. Ungdomsledaren berättar hur både hon och tränarkollegan under 2016 inte längre hade tid att vara ledare på grund av nya studier och arbeten. Två yngre ledare, som båda varit med i det äldsta flicklaget höll i gång träningarna ett tag men slutade också strax efter, enligt Ungdomsledaren för att de inte fick något stöd från klubben. Idag finns inga aktiva flicklag i klubben.

5.1.2 Fadderföreningsprojekt

Mot slutet av Dramprojektalen formulerades en önskan från ÖFF att istället för att bara rikta projektet mot tjejer i Skäggetorp istället arbeta med hela föreningen HBK United.

Och då tyckte vi att, det finns ingen anledning att jobba i Skäggetorp bara med tjejer utan det är bättre att vi gör ett föreningsutvecklingsprojekt, med hela föreningen, för att försöka få ordning på organisationen, för finns det ingen organisation så kan det aldrig leda till någonting hållbart. (Förbundskonsulent 3)

I det första läget hindrades detta av riktlinjerna från kommunen, eftersom bidraget skulle riktas specifikt mot tjejer, men senare initierades projektet ändå av förbundet. I relation till detta är det intressant att belysa hur projektbidrag utformas och analysera om de kontrollfunktioner som finns kan vara destruktiva för projektutvecklingen genom på förhand bestämda gränsdragningar, men det får diskuteras i vidare forskning.

Tanken från förbundets sida var att en förening med större stabilitet och mer resurser skulle kunna gå in och vara en fadderförening för HBK United för att hjälpa till att strukturera upp styrelsearbetet och föreningsverksamheten. ÖFF riktade in sig på BK Kenty som fadderförening, men respondenter från HBK United ville hellre se Linköpings FC som samarbetspartner. Trots inledande möten, främst mellan HBK och ÖFF som det har beskrivits i intervjuerna, kom parterna inte överens om en passande form för samarbete och projektet startades inte. Under avsnittet om Politisk rationalitet kommer resonemang kring ”svaga” och ”starka” föreningar analyseras mer ingående. I kapitlet Samverkan kommer processen kring samarbetet analyseras i förhållande till teorier om nätverksstyrning, aktörer och makt.

5.1.3 Nattfotboll

Sedan våren 2015 har det varje lördag mellan klockan 21.00 och 00.00 spelats nattfotboll i Skäggetorpshallen under ledning av ledare från den nyskapade föreningen FC Orten. Enligt Verksamhetsledare Orten kommer minst 80 ungdomar varje lördag, ibland så många som 160 stycken. Syftet är inte i första hand det idrottsliga, utan att erbjuda positiva aktiviteter för ungdomar som annars skulle hänga på gatorna och runt Skäggetorp centrum. Enligt Projektledare Goodsports handlar det om att skapa trygga mötesplatser för ungdomarna på utsatta tider, både för deras egen trygghet, men även för andras.

Från början var princip alla deltagare var killar, några så unga som 11-12 år, men de flesta mellan 14 och 19 år gamla. Under en period på ungefär ett halvår organiserades fotboll specifikt

riktat mot tjejer timmarna före den ordinarie tiden, kl. 19 - 21. Deltagarna i tjejgruppen var något yngre, nästan alla var mellan 10 och 14 år, medan några äldre tjejer tittade på. Anledningarna till att tjejtimmarna inte fortsatte var enligt Verksamhetsledare Orten att den tidigare halltiden istället användes till basket med UngPuls. Det faktum att alla tre ledare som från början var involverade i tjejfotbollen flyttade ifrån staden kan också ha påverkat. Både Verksamhetsledare Orten och Projektledare Goodsports känner att de har svårare att nå ut till tjejer med fotboll och att det inte funnits samma efterfrågan.

5.1.4 Kommunal Fritidsverksamhet

UngPuls är den kommunala fritidsverksamhet för 16–25-åringar som startade i Skäggetorp hösten 2016. Verksamheten erbjuder framför allt aktiviteter inom kreativt skapande och olika idrotter som taekwondo, dans och basket. Syftet med att verksamheten ska vara ”aktivitetsstyrd” är att undvika det koncept som funnits innan där fritidsgårdar främst varit en plats att bara ”hänga” på. Den sortens verksamhet gjorde att bara killar vågade eller ville vara där, och ansågs inte utvecklande för ungdomarna.

Tanken är att engagera lokala föreningar kring idrottsverksamheter, både för att hålla i aktiviteter men också för att fånga upp dem som är intresserade till föreningen och deras ordinarie verksamhet. Förhoppningen är att detta skulle kunna skapas även inom fotboll, men vid tiden för materialinsamlingen fanns inget samarbete med de lokala föreningen HBK United eller FC Orten.

5.2. Aktörer

I den här delen presenteras de aktörer som varit delaktiga i ovan beskrivna aktiviteter och insatser. Till viss del presenteras deras syften och politiska rationalitet redan här, även om rationaliteten bakom deras specifika aktiviteter presenteras och analyseras djupare i efterföljande avsnitt.

5.2.1 Linköpings Kommun

I programmet för social hållbarhet står att Linköpings kommun ska arbeta för att ”skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa och välfärd på lika villkor för hela befolkningen”

(Linköpings kommun, 2011:6), vilket är en motivering till varför kommunen är så involverad i idrotts- och föreningsfrågan i Skäggetorp. I den här undersökningen fokuseras framförallt på Kultur – och fritidsförvaltningen (KoF), som lyder under den politiska Kultur – och fritidsnämnden. KoF har bland annat ansvar för föreningsstöd och kulturstöd, skötsel och bokningar av idrottsanläggningar samt olika kultur- och musikhus, men också fritidsverksamheten UngPuls. Kommunens insatser är dels utförandet av fritidsverksamheten i UngPuls, men också administrationen av alla bidrag som kan ges till föreningar och projektinsatser, till exempel Damprojekten.

5.2.2 Östergötlands Fotbollförbund

Östergötlands Fotbollförbund (ÖFF) är ett av 24 underliggande distriktsförbund till Svenska Fotbollförbundet (SvFF). Båda är en del av organisationsstrukturen under RF, och agerar inom sin kontext som en form av myndighet genom att dela ut anslag och styra det övergripande arbetet kring fotboll i sin geografiska kontext.

ÖFF har åtta kanslianställda och samordnar den organiserade fotbollen i Östergötland genom administration av serier, domare, spelarutbildning, tränarutbildningar. SvFF har skapat strategiska mål för åren 2013 – 2017, där utöver det rent idrottsliga även bredare samhällsfrågor tas upp, till exempel målen att förbundet ska *”Stärka positionen som viktig aktör för ett integrerat Sverige”* samt *”Stärka vår ställning som viktig samhällsaktör utifrån vårt uppdrag”* (Svenska Fotbollförbundet, 2013:12). Dessa riktlinjer gäller också för ÖFF och behandlas främst genom Föreningskommittén. ÖFF:s insatser har bestått i att administrera sommarfotbollsskola, kommunikation med föreningsrepresentanter och försöket till fadderföreningsverksamhet.

5.2.3 HBK United

Föreningen Hemgårdarnas Bollklubb startades på 1960-talet och har sedan 1993 officiellt haft hemmaplanen på Lycketorp IP utanför Skäggetorp (HBK United, u.å.). Från intervjuerna framkommer att föreningen har uppfattats som stor och stabil under 80- och 90-talet för att sedan ha försvagats, framför allt under 2010-talet. Ungdomsverksamheten har varit omfattande på båda pojk- och flicksidan och i några perioder har föreningen haft damlag. Mellan 2013 och 2015 spelade två flicklag seriespel, men drogs sig flera gånger ur serien innan säsongen var slut.

2009 startades föreningen Linköping United i Skäggetorp. Respondenterna vittnar om konkurrens om både tränare och spelare i föreningarna vilket resulterade i en hopslagning av de båda föreningarna år 2013 för att samla all kraft i samma förening. Trots det har föreningens stycken seriespelande pojklag år 2014 minskats till bara två år 2017, för åldrarna 17 och 19 år. Föreningens insatser har bestått i att försöka upprätthålla verksamhet för både pojkar och flickor i föreningen och medverka i planering av fadderföreningsprojektet.

5.2.4 FC Orten – Goodsports

Sedan starten av nattfotbollen, då den organisationen bakom kallade sig för Linköpingsandan, har nu föreningen FC Orten skapats. 2017 är ett herrlag anmält till seriespel och grundarnas förhoppning är att starta upp omfattande ungdomsverksamhet. Tanken är att ungdomarna som engagerats i nattfotbollen också ska kunna träna och spela matcher i föreningen, men också att starta barn- och ungdomslag för alla barn i Skäggetorp. Bakom konceptet nattfotboll ligger stiftelsen Goodsports Foundation, *”en allmännyttig, opolitisk, icke-vinstdrivande stiftelse som verkar för integration genom idrott”* som administrerar liknande verksamhet i regi av lokala aktörer i tio städer i Sverige. Lokalt finns olika samarbetspartners, i Skäggetorp blir nattfotbollen sponsrad av Länsförsäkringar och Bostadsägarföreningen Skäggetorp planerar att stötta FC Ortens ungdomsverksamhet. FC Ortens insatser består i att skapa idrottsverksamheter för ungdomar och att genom samverkan med olika parter försöka skapa nytta i lokalsamhället.

5.2.5 Bostadsägarföreningen

För att tillsammans kunna stötta trygghetsskapande initiativ i Skäggetorp skapade de fyra bostadsbolagen i området föreningen ”Fastighetsägare Skäggetorp”. Medan det enskilda fastighetsbolaget arbetar för att kartlägga sina hyresgästers specifika behov och önskemål, samverkar föreningen för ökad trygghet i området. Utifrån en gemensam medlemsavgift har föreningen en pott för att stötta trygghetsskapande initiativ i hela stadsdelen för att öka människors vilja att bo där. Föreningens insatser består bland annat av planen på att stötta föreningen FC Ortens ungdomsverksamhet, och deras perspektiv lyfts i analysen upp som en konkretisering av nätverksstyrningsrationalitet.

5.2.6 Futebol dá Força

Futebol dá Força (FDF) räknas i mitt arbete inte som en central aktör och har därför inte intervjuats, men har ändå haft betydelse för analysen i uppsatsen, inte minst som exempel på en ny sorts aktör i det civila samhället. Stiftelsens syfte är att stärka kvinnliga spelare och ledare på och utanför planen för att i förlängningen kunna stärka och förändra samhällen. Den huvudsakliga metoden är nätverksskapande och utbildning av kvinnliga ledare som sedan håller fotbollsträningar, ofta utifrån stiftelsen koncept med öppna och kostnadsfria träningar. FDF:s insatser har bestått i att vara med och planera sommarfotbollsskola för tjejer samt utbilda ledare till den.

6. Politisk rationalitet

Här presenteras först hur olika sorters rationalitet har motiverat insatser som riktats mot tjejer jämfört med insatser som i första hand riktats mot killar. I punkt 6.3 analyseras problemrepresentationerna och deras förklaringsmodeller som till stor del handlar om segregationens konsekvenser. 6.4 granskar strukturerna som föreningar väntas följa och väcker tanken att tänka på nya sätt kring vad som är de premisser som idrottandet idag bygger på.

6.1 Rädda tjejer från passivitet och förtryck

Genom insatser som sommarfotbollsskola för tjejer var syftet att ge fler tjejer möjlighet att spela fotboll. Många formuleringar visar på aktörernas vision att insatser för tjejers fotbollsspelande och andra fritidsaktiviteter i längden kan ge tjejerna bättre självförtroende, kan främja jämställdhet och tjejers rättigheter i utsatta områden och därmed bidra till en mer jämlik stad. Respondenterna har dock främst resonerat kring problemrepresentationen och målbilderna har mest kunnat tolkas ut implicit baserat på resonemang kring problem och brister. Problemen som representeras är att det inte satsas tillräckligt mycket engagemang och resurser på tjejer, varken från föreningar eller föräldrar, antingen på grund av prioriteringar men också på grund av avsaknad av kapital. Det underliggande problem som presenteras som förklaringsmodell handlar om hur segregationen skapar en koncentration av människor rustade med svagt kulturellt och ekonomiskt kapital i utsatta områden, vilket behandlas närmare i följande avsnitt. I det här temat finns det gott om problemformuleringar och en del målformuleringar i relation till dessa i intervjuerna, men det är inte många insatser som har genomförts. Vi kan alltså se en diskrepans mellan vad aktörerna tycker borde göras och vad som faktiskt görs och har gjorts.

Syftet med damprojektilens inriktning på sommarfotbollsskola i just Skäggetorp uttalades av Förbundskonsulent 3 som att *"möjliggöra fotboll i de områden där det idag inte finns fotboll, särskilt inte för tjejer"*. Det fanns alltså ingen förening som i egen regi genomförde sommarfotbollsträningar för tjejer, även om det hade börjat startats upp verksamhet för tjejer genom de två Ungdomsledarna. En del av fotbollsskolan var att bjuda in föräldrarna till en aktivitetsdag med syftet att visa upp verksamheten och skapa större engagemang. Utbildning av Ungdomsledare var en central punkt i satsningen, med den främsta motiveringen att skickliga ledare håller i bättre och roliga träningar och får fler tjejer att vilja spela, men också att stärka ledarna i andra kontexter. Genom utbildningen blev ledarna också en del av nätverket kring

Futebol dá Forças, där konceptet är att ledare under längre tid kunde få råd och stöttning av varandra. Samtidigt var tanken också att ÖFF skulle stötta ledarna.

Det grundläggande motivet för insatsen var att erbjuda separat fotbollsverksamhet för tjejer. Detta gjordes också under en period på nattfotbollen, också lett av bland annat Ungdomsledare men under nattfotbollens organisation. Enligt Tjänsteperson 2 är det till allra största del killar som har nyttjat spontanidrottsplatserna och deltagit i verksamheter med UngPuls där alla varit välkomna, och samma tendens har märkts på nattfotbollen. Verksamhetsledare Orten formulerar också problemet utifrån den spaningen när han berättar varför de avsatte speciella tider på nattfotbollen för bara tjejer.

Vi såg behovet för att vi inte såg behovet om du förstår hur jag menar. Av den enkla anledningen att det inte fanns någon efterfrågan. Att ingen frågade, att ingen undrade, att ingen ifrågasatte, att ingen i sin tur erbjöd något annat. Då såg ju vi, nej men vänta nu, det här är konstigt. Borde det inte vara någon upprörd tjej här och säga varför får inte vi ha det här? (Verksamhetsledare Orten)

Problemrepresentationen blir genast mer komplex. Om det finns en stor efterfrågan från tjejer att spela organiserad fotboll krävs inte mycket motivering för att konstruera problemet som avsaknad av lag där lösningen följaktligen blir att skapa lag. Men om det inte är tydligt att det finns en vilja bland tjejer att spela fotboll, varför ses det som ett problem att det inte finns möjligheter för tjejer att spela fotboll? Den bakomliggande rationaliteten borde då vara att många tjejer vill spela fotboll, om de bara ges en chans att delta på sina villkor. Genom sommarfotbollsskolan och träningarna kunde också aktörerna konstatera att det fanns en vilja bland tjejer att delta när det anordnades aktiviteter. Antagandet som växt fram baserat på dessa erfarenheter är att tjejerna behöver riktade insatser och specifika tider för att vilja delta.

Förbundet ville också göra insatser för att ”stärka” föreningen HBK United så att de på egen hand skulle kunna starta upp flickverksamhet. Uppfattningen från Konsulenterna var att tjejverksamhet inte prioriterades i föreningen, och även Tjänsteperson 2 tar upp att det måste *”finnas en eldsjäl som brinner för just tjejerna”* eftersom det inte är lika lätt att hålla igång flickverksamhet som pojkverksamhet. Även här finns alltså tanken, baserat på erfarenheter, att det måste göras insatser specifikt för tjejer för att de ska inkluderas. Samtidigt uppfattas föreningen som generellt svag, och i brist på både ekonomiskt kapital och kulturellt kapital i form av kunskap och engagemang, vilket också anses ha påverkat deras förmåga att satsa på några ungdomslag över huvud taget. Mer om tanken att stärka föreningen tas upp under temat segregation.

Flera respondenter pratar om att tjejers låga självförtroende kan hindra dem att delta i aktiviteter och våga göra andra saker.

Dessutom tror jag ofta att tjejerna sätter upp en egen barriär, jag duger inte här, jag passar inte här. På ett annat sätt än killarna gör, för killarna är väldigt mycket synas och höras, och jag är störst bäst och vackrast och jag måste få bekräftelse.
(Verksamhetsledare Orten)

Citatet är en förklaring till varför det är svårare att få tjejer än killar till nattfotbollen, framför allt när det gäller äldre tonåringar. Inom fritidsverksamhetsspåret UngPuls har insatser riktats specifikt mot tjejer för att få med dem. Tjänsteperson 2 och 3 har märkt att tjejerna inte vill ”bara hänga” utan kommer när det är organiserade aktiviteter. Aktiviteterna arrangeras därför i första hand för att kunna locka dit tjejerna, samtidigt som innehållet i exempelvis föreläsningar, filmer och grupparbeten enligt Tjänsteperson 2 ska stärka tjejerna och få dem att våga ta mer plats.

Men i samverkan eller att man utbildar i sådana saker, det stärker ju tjejer att våga ta platsen inom fotbollen. Och det kanske gör att de vågar ta platsen inom skolan och så vågar de ta platsen där. (Tjänsteperson 2)

Tjänsteperson 2 menar att samma rationalitet kan ligga bakom både fotboll och annan fritidsverksamhet, där tanken är att tjejerna genom aktiviteterna får ökat självförtroende som också är överförbart till andra kontexter. Syftet är inte bara idrottslig verksamhet men även aktiviteter som direkt fokuserar på att ”stärka tjejerna” Rationaliteten får stöd av Spaijs (2009:262) slutsatser om att endast idrottsaktiviteter i sig inte främjar personlig utveckling, men att stöttande omgivningar och uppmuntran absolut kan främja ungdomars lärande sociala utveckling. Samtidigt tyder insatserna på att problemet representeras som att tjejer tar för lite plats och att det är de som måste förändras. Genom att tänka annorlunda på problemet hade insatserna kunnat fokusera på att killar och människorna runt omkring ska låta tjejer ta plats. Att satsa på att skapa tjejlag i förening kan vara ett medel för just att få andra att låta tjejer plats – genom att skapa plats åt tjejer på fotbollsplanen. Jämfört med fritidsverksamheten som sker för tjejerna i slutna sällskap spelas fotboll på planer utomhus i samhället och blir en chans till uppvisning och stärkande av tjejers position i andras ögon.

Många respondenter tar upp ”kultur” som ett hinder, både till tjejers fotbollsspelande och till tjejers självständighet. Både Tidigare Styrelseledamot HBK, Styrelseledamot HBK och Ungdomsledare HBK menar att många familjer i området inte tycker att tjejer ska spela fotboll

eller vara ute sent på kvällarna. De två senare är också inne på att det inte märks någon större skillnad utifrån ursprungsland, utan snarare hur länge familjerna varit i Sverige och hur mycket ”de har anpassat sig”.

Men så finns det ju undantag, det finns muslimer som har anpassat sig och som vill anpassa sig. Det är de som spelar. Alltså även om de spelar med slöja eller utan slöja, det spelar ingen roll liksom, de vill anpassa sig. (Styrelseledamot HBK)

Tidigare Styrelseledamot HBK relaterar också skillnader i attityd hos föräldrarna mellan de som ”försöker införliva sig i det svenska samhället” och resten. Det är framför allt de två som är verksamma i föreningen som konkret trycker på att det är de med andra kulturer som ska anpassa sig till den svenska, även om andra respondenter är inne på samma spår. Förbundskonsulent 1 belyser att det kanske ofta handlar om avsaknad av aktivt stöd från föräldrarna och inte bara direkta motstånd. Det är *”ingen som har hjälpt dem att komma till fotbollsplanen”*, till skillnad från hur etniskt svenska föräldrar aktiverar sina barn i olika idrotter. Det faktum att det ofta har saknats lag för flickor bidrar då också till att det inte är naturligt för varken barn eller föräldrar att aktivt uppsöka fotbollsverksamhet som fritidsaktivitet för flickorna. Återigen lyfts antagandet att många flickor vill spela fotboll, men att de måste uppmuntras aktivt för att göra det.

Tjänsteperson 2 tar upp förekomsten av hederskultur som gör att tjejer i Skäggetorp enligt hennes uppfattning blir mer och mer begränsade ju äldre de blir. På respondenternas reflektioner kan vi tyda att fritiden kopplas ihop och förväntas förbättra många andra delar av ungdomarnas liv.

Och har de gått gymnasiet så ska ju inte de plugga vidare, de ska ju bli mammor och hemmafruar och hela... Och den rollen ser jag som jätteviktig för oss att ge dem möjligheter och verktyg till att, *”ni har faktiskt chansen till att få en meningsfull fritid”*. (Tjänsteperson 2)

Därför att vi vet att har du meningsfull fritid så mår du också bättre, då funkar mycket annat av dit liv, liksom. Och just utifrån det här att du kanske kommer vidare till studier och jobb och så. (Tjänsteperson 2)

Alltså dels gjorde jag det för att, alltså engagera andra, ungdomar, visa att det finns saker att göra i samhället, inte bara sitta hemma (Ungdomsledare)

Ungdomsledare motiverar i citatet varför hon ställde upp som ledare för tjejer. Det var alltså inte i första hand för det idrottsliga, utan för att inspirera till engagemang. Resonemangen visar

på en syn av tjejer som inaktiva i den offentliga sfären och kopplar fritidssysselsättningar till både deras egen och andras bild av sig själv. Deltagandet i aktiviteter anses kunna förändra tjejer attityd och inställning även till även kontexter utanför idrottandet och därmed i förlängningen skapa förändrade livsmöjligheter. Insatsen att erbjuda idrottsaktiviteter för tjejer ses alltså av många som en metod för implementering av värden som frihet, självständighet, fritids och att det är bättre att studera och arbeta än att vara hemmafru. Detta blir värden som jag kategoriserar som det respondenterna menar vara ”svenska värden”. Syftet blir då att genom idrott inkludera tjejerna och familjerna i samhällssystemet och med svenska värdenormer. I intervjuerna tas till exempel upp att flickor ska ha rätt att idrotta och ha en meningsfull fritid, inte ska bli hemmafruar och att föräldrar ska vilja och kunna engagera sig i sina barns fritidsaktiviteter. Detta samlas ihop i en tolkning av vad respondenterna uppfattar som önskvärda inställningar för samhällsmedborgare och därmed i uppsatsen klassas som ”svenska värden”. Idrotten blir då inte ett medel för integration och möten mellan olika grupper med ömsesidig anpassning, utan ett assimilationsverktyg där ”invandrargrupper” ska anpassa sig till de existerande normerna i samhället (jfr Ekholm & Dahlstedt 2017 Forde, Lee, Mills & Frisby, 2015). Även om det inte i sig bör vara problematiskt att verka för tjejers lika rättigheter, finns det enligt Hylton (2011) en problematisk aspekt av att rikta insatser och problemformuleringar mot utpekade grupper, där rationaliteten är att de ska förändra sitt beteende för att passa in i samhället och normerna.

Den sammanfattande problemkonstruktionen från intervjuerna är att tjejer i Skäggetorp inte ges möjligheten att spela fotboll eller delta i aktiviteter på samma sätt som barn i andra stadsdelar. Det förklaras med att det inte satsas tillräckligt på tjejer från varken föräldrar eller lokala föräldrar, vilket förklaras utförligare under ”Segregation”, men också att tjejer inte vågar ta för sig. Många olika problem representeras på det här temat, men ännu inte många omfattande eller hållbara insatser.

6.2 Fostra killar - från lagbrytare till samhällsmedborgare

Genom insatserna att erbjuda aktiviteter som nattfotboll och annan fritidsverksamhet är målet att ge ungdomar en meningsfull fritid och skapa en känsla tillhörighet. I ett nästa steg erbjuds ungdomarna också ledarutbildningar och eventuellt arbetstillfällen. De långsiktiga målen är att det ska minska kriminaliteten i de definierade områdena, motverka ungdomars utsatthet och att

fostra samhällsmedborgare. Till skillnad från i förra delen är det främst killar som är målgruppen för den här aktiviteten, även om vissa försök har gjorts för att få med tjejer.

De mest konkreta insatserna som har gjorts i området är att erbjuda fritidsaktiviteter för ungdomar under kvällar och helger. Det handlar både om den kommunala verksamheten UngPuls och om nattfotbollen av FC Orten under ledning av Goodsports. Det huvudsakliga syftet är att erbjuda ungdomarna något positivt att göra i en trygg miljö där de kan känna sig inkluderade.

Vi hade inga förhoppningar i vad det skulle resultera i förutom att vi ville att ungdomar skulle vara hos oss, och hänga. Och bli en del av vår gemenskap, och ha roligt, och skratta och tjoa och tjimma. Och det åstadkom vi. (Verksamhetsledare Orten)

Verksamhetsledare Orten uttrycker att idrotten för dem *"inte har något egenvärde alls"*, utan bara är till för att locka dit ungdomarna som ska få del av den sociala samhörigheten. På samma sätt uttrycker Projektledare Goodsports att nattfotbollen är ett medel för *"att få bort dem från gatan och för att få in dem på bättre tankar och hjälpa dem med både det ena och det andra"*. Flera respondenter nämner att statistik från polisen säger att brottsligheten har minskat med nästan hälften i Skäggetorp sedan nattfotbollen startade. Oavsett om det var intentionerna från början gör dessa siffror att nattfotbollen av många ses som konkret brottsprevention. Detta förstärks av att en av de stora bidragsgivarna till verksamheten är ett försäkringsbolag, som motiverar sitt engagemang med att *"skapandet av meningsfulla kvällar för ungdomar skapar vi möjligheter för dem samtidigt som vi ökar tryggheten i samhället"*. Ett av de direkta argumenten för det är att ungdomarna har något att göra på kvällarna, och grundar sig därmed i rationaliteten att det är tristess som gör att unga begår brott. Samtidigt betonar Projektledare Goodsports syftet att få ungdomarna *"på bättre tankar"*, vilket relaterar till en idé om att fritidsaktiviteter kan förändra personer och deras relation till kriminalitet. En del av det handlar om inkludering och känslan av tillhörighet och tanken att det ska idrotten ska ge ungdomarna positiv uppmärksamhet och bekräftelse som de tidigare fått inom gängen. En annan del handlar om att erbjuda ungdomar speciella utbildningar eller ledaruppdrag som sedan kan leda till arbetsmöjligheter. Genom insatserna är det individerna som ska förändras för att kunna inkluderas i majoritetssamhället, de ska få rätt värderingar och lära sig saker som gör dem mer anställningsbara (jfr Dahlstedt, 2009).

Vid nattfotbollen gjordes försök att också nå tjejer som målgrupp, och träningarna hölls öppna i ett halvår innan halltiden försvann. Trots att det inte formulerades konkret i alla intervjuer är det tydligt att rationaliteten bakom nattfotboll för tjejer var annorlunda än för målgruppen killar.

Det var ju mycket såhär, kasta sten på fönster under den perioden vi startade också. Eh, och det var ju mycket killarna. Men tjejerna, det var ju inga sådana tankar liksom, vi bara gick ut och körde för att få extratid som sagt och för att ge dem möjlighet att göra någonting en lördagskväll liksom. (Ungdomsledare)

Här ser vi en stor skillnad i rationaliteten mellan verksamhet som riktas mot tjejer och verksamhet som mer riktats mot killar. Medan problemrepresentationen för tjejer var att de var inaktiva och kanske till och med förtryckta, är problemrepresentationen för killarna att de är aktiva på fel sätt och kanske till och med kriminella. Insatserna formuleras också olika, där aktiveringen är ett mål i sig för tjejerna, medan aktiveringen av killarna är ett medel – att förhindra brottslighet och förändra killarna till samhällsmedborgare.

6.3 Segregation och koncentration av svag kapital

Nästan alla problemrepresentationer som togs upp av respondenterna går att koppla till segregationens konsekvenser och uppfattningen om att svagt ekonomiskt och kulturellt kapital samlas i samma stadsdel.

6.3.1 Föräldrar med svagt kapital och premisser för idrott

Som förklaringsmodell till varför de tjejlag som fanns ett tag lades ner lyfte alla respondenter att det saknades engagemang från föräldrar och stöd från föreningen. Ett specifikt tema som kom upp i många intervjuer handlade om föräldrars vilja eller förmåga att skjutsa tjejfotbollslaget till bortamatcher. I intervjuerna där flicklagsverksamheten i HBK tas upp är nästan alla respondenter säkra på att anledningen till att lagen drogs ur serier och lades ner var för att föräldrar inte kunde skjutsa till bortamatcher.

Och de handlade ju om att de aldrig kunde åka iväg med dem för det fanns aldrig någon förälder som körde. Där är det ju ännu sämre liksom, för där satsar man inte heller som förälder på flickor. (Tjänsteperson 1)

Tjänsteperson 1 tolkar det här främst som en brist på vilja från föräldrarnas sida, och att sönerns fritidsaktiviteter prioriteras högre. Andra respondenter lyfter att många föräldrar inte

har bil eller körkort. Tidigare Styrelseledamot HBK lyfter tanken att många av de föräldrar som arbetar gör det som busschaufförer, taxichaufförer, eller i restaurangbranschen, och därför ofta arbetar på kvällar och helger. Flera respondenter tog också upp att många föräldrar i området har fler barn än genomsnittet i Sverige. Som Ungdomsledare uttryckte det, *”om du har tio barn och en av tio har fotbollsträning, du kan inte lämna nio själva liksom”*. Tjänsteperson 2 gjorde en personlig reflektion om att hon har svårt att hinna skjutsa två barn, och att det med åtta barn borde vara nästan omöjligt.

Citaten visar flertalet möjliga förklaringsmodeller troligtvis alla stämmer på något sätt och som bidrar till att problemet ”ingen skjuts” är mycket mer komplext än det först verkar. Dels påverkar samhällsstrukturer och ojämlik resursfördelning, men också det faktum att föreningslivet är uppbyggt kring ett antal normer som inte alltid reflekteras över. En central del är samhällsnormen att varje familj består av två till tre barn och att föräldrar därmed har tid att engagera sig i barnens aktiviteter. Detta vittnar inte minst föreningslivet om, då föräldrarnas insatser för varje enskilt barn ibland kan förväntas vara stora. Antagandet att föräldrar i första hand arbetar dagtid och har tillgång till bil är också viktigt för föreningslivet. Här är det till stor del avsaknad av ekonomiskt kapital som är ett hinder, främst baserat på arbetsmarknadens strukturer: många nyanlända har svårt att få arbete och kan därmed inte ha bil, medan de som har arbetar ofta har det i sektorer med obekväma arbetstider.

Alla respondenter från kommunen och ÖFF nämner skjutsen som ett av de främsta problemen, vilket är intressant av flera anledningar. För det första är det talande att tjänstepersoner är så pass insatta i omständigheterna kring ett specifikt fotbollslag att de vill uttala sig om händelseförlopp och förklaringsmodeller. Det tyder på ett specifikt kommunalt intresse för idrotten i området (möjligtvis i kombination med personligt intresse bland tjänstepersonerna), vilket också visats genom de satsningarna som riktats mot Skäggetorp från Kultur- och fritidskontoret. En annan intressant aspekt är att ingen reflekterar särskilt mycket över olika möjliga anledningar till nedläggningen av flicklagen utan väldigt snabbt nämner transportproblemet som främsta, och oftast enda orsak. Också Ungdomsledaren som var ansvarig för laget uppger skjutsproblemet och föräldrarnas engagemang som det mest centrala. Att problembeskrivningen har blivit så kort och tydligt tyder på att det, på ett formellt eller informellt sätt, har skapats en konsensus kring problembilden som sedan upprepas av alla anställda oberoende av hur insatta de har varit i situationen. Oavsett hur korrekt problembilden kan bedömas vara är det problematiskt när en komplex situation förenklas till en enskild förklaringsfaktor som återupprepas och sprids. Föräldrarna och deras resurser och prioriteringar

har konstruerats som det främsta problemet, istället för belysning av samhällsstrukturen som skapar den sneda resursfördelningen.

6.3.2 Brist på kapital och föreningskunskap

Under arbetets gång uppmärksammades att det i år heller knappt finns fotbollslag för pojkar i Skäggetorp och problemrepresentationen kan därmed inte betraktas som bara ett "flickproblem" utan ett "föreningsproblem". Representanter från HBK beskriver svårigheter med att engagera både verksamhetsledare och organisationsledare och hur det lett till att inga lag har startas upp de senaste åren. Även andra representanter pratar om HBK som en "svag förening", och Förbundskonsulent 2 relaterar det till både ekonomiskt kapital, men också humant och socialt kapital som ideellt engagemang. Tjänsteperson 2 relaterar föreningsförutsättningar till segregationen och att föreningar som tidigare varit starka nu *"på grund utav samhällsstruktur och hur det ser ut i områdena så har de blivit väldigt svaga"*. Segregationen kopplas till en ohållbarhet som skapas i området genom ständig genomflyttning.

Det går inte att göra bostadskarriär ute i Skäggetorp, till exempel. För det finns inte den möjligheten. Utan att när man har fått jobb, och liksom det börjar ordna upp sig lite så, då flyttar man gärna därifrån. Så kommer det nya som kanske är utbildade, många analfabeter och så. Man får hela tiden börja om från början så. Och många, om man tar föreningslivet, som inte har den erfarenheten av föreningsliv, och inte vet förmodligen hur man ska bete sig som förälder, utan man skicka iväg dem och tror att det löser sig. (Tjänsteperson 1)

Resurserna kopplas alltså både till kulturellt och ekonomiskt kapital, genom engagemang, hushållens ekonomiska resurser och prioriteringar. I flera intervjuer nämns att nästan ingen betalar medlemsavgiften i HBK United, trots att den är betydligt lägre än många andra klubbar. Som vi såg i bakgrunden är medelinkomsten i Skäggetorp betydligt lägre än i andra stadsdelar vilket skapar sämre möjlighet för medlemsavgiftsbetalning. Det finns också troligen en stor risk att även den som har råd inte är motiverad att göra det eftersom nästan ingen annan gör det (jfr Ostrom, 1990). Styrelsemedlem HBK vittnar om att i princip gett upp att försöka driva in avgifterna, och utebliven betalning får därmed heller inte någon direkt konsekvens. Oavsett anledningen till de uteblivna medlemsavgifterna påverkar det föreningens kapacitet och hållbarhet kraftigt.

Likt Tjänsteperson 1 menar också Tidigare Styrelseledamot HBK, Förbundskonsulent 2 och Tjänsteperson 2 att bristen på föräldrars engagemang beror på en okunskap och ovana vid det svenska föreningslivet och dess ideella struktur. Ungdomsledare är inne på samma spår och

berättar att det var först efter sommarfotbollsskolan, då föräldrarna var inbjudna till en heldag med barnen som de började bli intresserade av barnens aktivitet. Hon berättade att intresset väcktes hos föräldrarna när det varit med och sett träningen och konstaterade att det räcker med att *”de ska ta sig dit en gång för att de ska kunna förstå”*. Resonemanget tyder på uppfattningen att det inte finns någon ovilja bland föräldrarna utan främst en okunskap och brist på förståelse för prioriteringen att vara med sina barn på aktiviteter. Materialet visar på att det finns en förankrad norm om vikten av engagemang i sina barn och deras föreningsaktiviteter, där avsaknad av engagemang likställs med brist på kulturellt kapital eftersom det vittnar om brist på förståelse för *”svenska strukturer”* eller prioriteringar och värderingar som av majoritetssamhället uppfattas vara mindre önskvärda.

Samtidigt vittnar framför allt respondenterna från föreningen om den lägre symboliska status som skapas kring en förening som klassas som *”invandrarförening”*.

Alltså vi har ju inga svenska. Och bara det tycker jag är lite skrämmande. Det finns svenskar i Skäggetorp, men de föredrar att spela i en annan förening som har lite mer svenska, inte bara invandrare. (Styrelseledamot HBK)

Han upplever att de som kan väljer att hellre spela i en annan förening, både för att de troligen har en mer fungerande organisation, men också baserat på stigmatiseringen som skapas kring invandraren. Även förbundet reflekterar över upplevda särdrag för föreningar från socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar med majoriteten av medlemmarna utlandsfödda. Konsulterna från ÖFF säger sig märka större administrativa problem från föreningar med botten i andra etniska tillhörigheter än svenska, både från existerande föreningar och när någon vill starta en ny.

Alltså det är ju... så fort det ska starta en förening, på något sätt som är riktad mot en annan kultur, eller liksom så här. Så går ju snacket direkt. Även så här. Men det är ju baserat på erfarenhet, men jag tycker att det blir ju väldigt tråkigt. Och vi måste framstå professionella på något sätt liksom, men. Så det har ju, alltså bakåt i tiden sett har det ju alltid varit så att det är de föreningarna som strular liksom. (Förbundskonsulent 1)

Förbundskonsulent 1 resonerar här kring balansgången mellan att lära sig av tidigare erfarenheter och att inte fastna i förutfattade meningar mot utpekade föreningar eller människor. Resonemanget tyder på att det inom organisationskulturen på ÖFF har skapats institutionella minnen, där nuvarande och tidigare medarbetares erfarenheter och uppfattningar kan

reproduceras och förstärkas inom organisationens struktur (jfr Christensen, Læg Reid, Roness & Røvik, 2012:56). Samtidigt som erfarenhetsbaserat arbete gör processer mer effektiva finns också en risk att fördomar förstärks och att olika grupper ges olika grundförutsättningar och bemötande. Citatet visar på att Förbundskonsulent 1 inte kopplar det institutionella minnet till professionalitet utan snarare att det tvärtom övergått till att bli för generaliserade.

Sammanfattningsvis gör segregationen att vissa områden sammankopplas med en koncentration av svagt kapital, dels ekonomiskt men också kulturellt kapital, och uppfattningen att invånarna i stadsdelen saknar av kunskap om samhället och ideellt engagemang. Samtidigt skapas då en stigmatiserande bild av området och de som kan söka sig till andra områden och föreningar, medan personerna med ”svagast kapital” blir kvar.

6.5 Tanken på en ny föreningsmodell

Problemformuleringarna i det här kapitlet vittnar om fastställda strukturer kring föreningsliv i kombination med negativa spiraler av kapitaltillgångar i utsatta stadsdelar skapar en ohållbar situation. Det finns grundantaganden om hur idrott kan se ut och vilka organisatoriska förutsättningar som behövs. Tillgång till föräldrar som kan skjutsa till match ses inom föreningsspåret som en nödvändighet för att barn ska kunna idrotta. Det gör det inte inom fritidsverksamhetsspåret, där syftet kanske allra mest är att ge trygghet för ungdomar som inte har en trygg familjesituation.

Att de har någonstans att komma och känna sig trygga och i sin tur, det här känner ju även deras familjer och deras föräldrar. De som nu har föräldrar, det är inte alla som har föräldrar som bryr sig heller. (Projektledare Goodsports)

När idrotten istället ses som en fritidsverksamhet och socialpolitiskt verktyg räknas inte föräldrar med som en förutsättning för ungdomars idrottande. Aktiviteten erbjuds utan krav på ideella insatser eller medlemsavgifter och är inte beroende av föräldrarnas ekonomiska eller kulturella kapital. Samtidigt är det också en teoretisk styrka i föreningslivet, tanken att föräldrar ska integreras i gemenskapen och i samhället genom sina barns idrottande. Den avgörande skillnaden blir dock om föräldrars engagemang ses som en premiss för verksamhetens existens, eller om verksamheten istället ses som en möjlighet för att skapa inkludering av föräldrar. Förbundskonsulent 2 är inne på att man kanske borde tänka annorlunda kring föreningsorganisation i områden som detta och *”hitta en ny modell för att skapa engagemang”*.

Och krasst är det så här att, jag tror att det handlar om att ersätta människor för, när man nästan utför tjänster. Eftersom föräldraengagemanget är lägre där så behöver man kompensera de på något annat sätt. Men det är naivt att tro att andra föreningar ska gå in ideellt och utföra det i de här områdena, för den goda sakens skull.
(Förbundskonsulent 2)

Förbundskonsulent 2 men att det samtidigt kan *”slå väldigt många flugor i en smäll”*, då verksamhetsledare kan vara ungdomar som både får ledarskapsutbildning och ett betalt arbete där de tvingas planera och ta ansvar för verksamhet. Det här spåret målas upp som en hybrid mellan föreningsspåret och fritidsverksamhetsspåret som både syftar till att skapa långsiktig hållbarhet och att stärka ungdomar.

7. Samverkan

I föregående kapitel presenterades centrala insatser i förhållande till aktörernas problemrepresentationer och målformuleringar. I det här kapitlet kommer respondenternas uppfattning om aktörer och samverkan presenteras och analyseras.

7.1 Eldsjälar och individens betydelse

Ett första steg i en analys om samverkan handlar om att identifiera vilka aktörer som är delaktiga och på vilket sätt. Ibland framstår det klart formulerat genom konkreta avtal mellan tydligt definierade aktörer med specifika roller. Ofta är dock förhållandena mer oklara, inte bara vad gäller ansvarsfördelning utan också vilka som faktiskt är aktörerna. Mitt resultat visar på att inte minst inom de ideella föreningarna kan individer ha väldigt stor betydelse för föreningen och dess verksamhet som helhet, och frågan som kan ställas är om det i dessa fall är individen eller föreningen som i första hand ska räknas som utförare av en uppgift. Vi landar här i temat ”Eldsjälar”, ett begrepp som förekom frekvent under intervjuerna.

Som exempel på ovanstående resonemang är det inte självklart vilka som har varit de huvudsakliga utförarna av sommarfotbollsskolan. De ekonomiska medlen kom från kommunen och verksamheten planerades sen av ÖFF i samarbete med representanter från FDF. Ungdomsledarna som anställdes för fotbollsskolan i Skäggetorp var redan verksamma i HBK och rekryterades till projektet av ÖFF:s konsult. Redan här kan vi se en samverkan mellan många olika aktörer, med en uppdelning över ansvarsområden. Ledarnas utbildning genomfördes sedan av FDF, och ledarna blev en del av FDF-nätverket. Många FDF-ledare är dock i första hand verksamma i sina lokala idrottsföreningar och genomför sina aktiviteter i lokalföreningens namn, medan FDF är en mer supplementär stöttande organisation för ledarna.

[ungdomsledarna] i det fallet var ju kanske till viss del FDF-ledare, men de var ju lika mycket ÖFF- som FDF-ledare och allra mest var de ju HBK-ledare.
(Förbundskonsulent 3)

Alla inblandade respondenter vittnar om att det i första hand var ungdomsledarna med stöttning av ÖFF-konsulten som stod för själva genomförandet av aktiviteterna. De uppfattar det också som att satsningen planerades på samma sätt i Skäggetorp som i Berga och att skillnaden i resultat främst berodde på individernas engagemang. Ingen vittnar heller om att de två föreningarna som finns i respektive område, HBK United och BK Tinnis, varit särskilt

inblandade i aktiviteterna. Att presentera verksamheten som genomförd av HBK och deras ledare är därför inte självklart. Som Ungdomsledare uttrycker känner dock ledarna egentligen ingen samhörighet med föreningen idag. Istället är det snarare ÖFF som lyfts fram som den organisationen ledaren kände mest tillhörighet och lojalitet till, baserat på individen Förbundskonsulent 3 som de hade kontakt med. Här kan vi se att även i större organisationer som förbund kan individer och deras handlande ha stor påverkan, även om de troligen agerar på riktlinjer från organisationen.

Flera citat visar på att man ser föreningar som den konstanta faktor som skapar kontinuitet i ett område. Samtidigt vittnar nästan alla respondenter om hur HBK har gått från att vara en stark förening till att bli svagare och svagare. Idag är Ungdomsledare inte aktiv varken som ledare eller inom HBK United men beskriver en känsla av förändring i organisationen. Framför allt är det engagemanget som har förändrats, både i antal personer som finns kring föreningen och vilka det är. Ungdomsledare beskriver hur hon tidigare kände alla inom föreningen och styrelsen, men nu inte känner någon. Hon beskriver föreningen som en "familjeorganisation" där alla inblandade har nära relationer till varandra, och har liknande bakgrunder. Det relaterar till en typisk beskrivning av en förening inom den ideella sektorn kommer nära gränsen för den informella sektorn som kretsar kring familjerelationer (jfr Norberg, 2004:27). Risken, som bland annat Ungdomsledare upplever, är att de som inte ingår i den familjära kretsen känner sig exkluderade. Även respondenter som Tjänsteperson 2 säger sig uppfatta en förändring i organisationen kring HBK United, inte minst efter hopslagningen med Linköping United när individer från de båda föreningarna blandades. Diskussionerna exemplifieras både hur det kan finnas olika värderingar och organisationskulturer i olika föreningar, men också att individer kan ha stor påverkan på dessa strukturer i små föreningar.

En faktor som flera respondenter nämner är "eldsjälen" som under flera år gjorde mycket arbete för HBK United. Som vi kunde se under problemrepresentationerna ovan uppfattas stor skillnad mellan "starka" och "svaga" föreningar. Ofta är det framför allt i de "svaga" föreningarna, som varken har råd med kanslipersonal eller har stort ideellt engagemang kring föreningen, som är beroende av att ha en eldsjäl för att överleva. Eldsjälen kompenserar med sitt engagemang för den organisatoriska bräckligheten i en "svag" förening. Om eldsjälen slutar blir föreningen ännu mer utsatt och kommer troligen ha svårt att hitta någon ny som är villig att ta på sig lika mycket ansvar. För att koppla till resonemanget ovan om gränsdragningen mellan när en förening kan räknas som en självständig aktör är när verksamheten kan fortsätta oförändrat trots att en eller flera individer lämnar uppdrag, tack vara den institutionella kraften i organisationen som kan

rekrytera nya ledare. Verksamhetsledare Orten formulerar en vilja att föreningen ska vara större än de individer som startat den och inte egentligen vara beroende av att de alltid är där.

Samtidigt som vi med den här definitionen av eldsjäl kan argumentera för att det ur en hållbarhetsaspekt inte är önskvärt om verksamheter är beroende av enskilda individer, framstår det också som att eldsjälar till och med kan ses som negativa. Verksamhetsledare Orten menar att debatten har gått till en sådan överdrift att det nu *”helt plötsligt är fult att vara eldsjäl”*. Han är övertygad om att det går att bygga verksamheter kring eldsjälar, och argumenterar för att inte fokusera på vad som skulle hända om eldsjälen slutar utan istället fokusera på allt personen gör under tiden. Det finns tendenser i intervjuerna, framför allt bland tjänstepersonerna, att inte koppla ordet eldsjäl till människor som gör stora ideella insatser under lång tid utan snarare till personer med ett starkt kortsiktigt engagemang. Detta kopplas till inflationen av bidragspengar som har gått att söka, och ”eldsjälen” i det sammanhanget kopplas till att vara lyckosökare som vill ha bekräftelse och berömmelse.

Det är inte så glamoröst att göra den karriären som kanske den här specialpedagogen.

Det är inte lika glamoröst som att göra eldsjälskarriär om man säger...

(Tjänsteperson 3)

Bara användandet av ett ord som ”eldsjälskarriär” är tyder på att det är den senare definitionen av ordet som åsyftas här, eftersom den första versionen av eldsjäl snarare kopplas till att under lång tid arbeta med markarbete i det tysta. Även Tjänsteperson 1 refererar till personer som vill göra insatser av fel orsaker och kopplar det till självförverkligande genom projekten och motiveringar som att *”mitt liv har inte varit så jättekul men jag kan nog hjälpa unga”*. Sammanblandningen av dess två helt skilda tolkningar av samma ord riskerar att skapa förvirring och frustration hos inblandade aktörer, inte minst bland de som lägger ner stort ideellt engagemang och känner sig svartmålad av offentliga företrädare. Under avsnittet om Nätverksstyrning längre ner kan vi också se att rädslan för kortsiktighet påverkar kommunföreträdarnas förhållningssätt till projekt oavsett deras innehåll.

7.2 Starka och svaga föreningar – försök till samverkan

På samma sätt som det i kapitel 6.3 beskrevs hur föreningar i socioekonomiskt utsatta områden präglas av bristen på kapital i lokalsamhället kan en omvänd trend märkas i socioekonomiskt starka områden. Förbundskonsulent 3 beskriver hur bland annat går att ta ut en högre

medlemsavgift som gör det möjligt att anställa personal, vilket i sin tur gör det lättare att engagera människor ideellt.

Vilket gör att föreningarna får råd att anställa kompetent folk som kan stötta de ideella ledarna, då blir det ordning och reda och det blir bra, och så blir det att väldigt många söker sig till de föreningarna där det är ordning och reda. Och så blir det väldigt tunt i de andra föreningarna. (Förbundskonsulent 3)

Det här visar hur kapital som redan finns i områden och föreningar förstärks i positiva spiraler, samtidigt som effekten blir den motsatta där utgångspunkten är ett svagare kapital. Det är lättare att engagera människor där det redan finns mycket engagemang och det mesta redan fungerar, än att engagera någon i en ofullständig administration där varje person riskerar att bli fast i en stor arbetsbörda för att få föreningen att överleva, som kunde ses i temat Eldsjälar.

Fadderföreningsprojektet initierades av ÖFF, som i sammanhanget går att likna med en myndighet med uppgiften att styra det övergripande arbetet med fotboll i Östergötland. Fadderprojektet planerades med inledande möten, framför allt mellan HBK United och ÖFF, men blev till slut aldrig av. Inte helt oväntat ser förklaringsmodellen till varför projektet uteblev olika ut beroende på vilken aktör som formulerar den. ÖFF-konsulenterna upplevde ett motstånd till samarbete från HBK United och två av dem tolkar det som ett problem med stolthet.

Och erbjöd ju dem hjälp, och fadderföreningar, men de ville ju inte ta emot det. Jag tror de vart stötta liksom. Att vi peta för mycket i deras verksamhet. Så det är ju också en svår balansgång liksom. Med tillit och så. (Förbundskonsulent 1)

Beskrivningen visar på relationen och maktförhållandena som finns mellan aktörerna. Min tolkning av citatet är att det är förbundet som har formulerat problemet att föreningen behöver hjälp och med den underliggande premissen att den fungerar dåligt som utgångspunkt. Även om respondenterna från HBK själva ger uttryck för många faktorer som de upplever som problematiska kring föreningen och som de skulle vilja få hjälp med, så är det väsentligt att initiativet i det här fallet inte kommer från föreningen själv som ber om hjälp, utan ovanifrån från förbundet. Risker är att föreningen inte känner sig bekväma i problemformuleringen som presenteras och projektet upplevs ha fel intentioner. Som Förbundskonsulent 1 själv nämner är det mycket troligt att den reella och upplevda maktojämlikheten påverkar tilliten mellan aktörerna åt båda håll. Uppfattningen om föreningen som otillräcklig förstärks genom problemen i samarbetet och strukturerna reproduceras.

Som vi har sett i problembeskrivningen skapas negativa och positiva spiraler i föreningarna där de med mycket kapital av olika former växer sig allt starkare och lockar fler medlemmar och större engagemang i en slags reproduktion av den sociala ordningen. Detta avspeglas också i samverkansprocesser och den maktobalans som uppstår, inte minst i relationen till kommun och förbund.

Seriösa föreningar, eller hur vi ska definiera dem som säger "ja men vi är med, vi är på", liksom. Medan det kanske är de som inte räcker upp handen som är de som behöver stödet egentligen eller mest. (Förbundskonsulent 1)

Erfarenhetsmässigt är de "svaga" föreningarna kanske inte ens med på mötet för att kunna räcka upp handen, troligen eftersom de som engagerar sig har fullt upp med att få verksamheten att gå runt även utan tiden det tar att vara med på olika möten om föreningsutveckling. Baserat på omgivningens agerande skapas olika självuppfattningar där en "stark" förening har gott självförtroende och tycker att de gör det mesta bra, och därför gärna vill ha hjälp att putsa på vissa detaljer, medan den "svaga" föreningen upplever att andra ser dem som otillräckliga och vill förändra organisationen utifrån.

En aspekt som respondenter från båda sidor är överens om är att ÖFF ville arbeta med BK Kenty som den "starka föreningen" medan företrädare inom HBK United hellre ville samarbeta med LFC om projektet skulle bli av. Tidigare Styrelseledamot HBK beskriver en rädsla för att en stor förening som BK Kenty skulle vilja värva de bästa spelarna från HBK.

Ja, jag var ju med då, men det var ju [en styrelseledamot] och de slog ju bakut. Och det var lite mer, de trodde Kenty skulle ta över HBK då. Att de skulle värva dem, när de kom upp i 14–15-årsåldern då. Tyvärr så är ju de [övrige styrelsemedlemmar] väldigt misstänksamma... (Tidigare Styrelseledamot HBK)

Misstänksamheten går också att koppla till de upplevda maktstrukturerna och de ojämlika resurserna beskrivna ovan. Ungdomsledare beskriver hur starkare klubbar, som BK Kenty, redan kan locka till sig duktiga spelare från Skäggetorp genom att erbjuda bättre träningsmöjligheter än HBK United kan, vilket alltså inte behöver vara ett resultat av aktiv värvning utan en konsekvens av hur klubbars befintliga kapital ackumuleras som beskrivet ovan. Samtidigt är det troligt att HBL United uppskattar vikten av elitlaget LFC:s symboliska kapital. Dels har de ingen konkurrerande ungdomsverksamhet, men troligen är också att varumärket och klubbsymbolen är så pass stark att det för föreningen inte finns någon känsla av underkastning att låta sig utbildas av en sådan förening. BK Kenty ses som visat ovan som

ett konkurrerande lag, och troligen finns det då också mer stolthet på spel, framför allt när utgångspunkten är att den ena föreningen ska lära upp den andra.

Baserat på intervjuerna kan det konstateras att respondenterna hade olika inställning till projektet och olika förväntningar på hur det kunde genomföras och vad det kunde ge. ÖFF-konsulenter beskriver det som att föreningen vill ha en summa pengar att själva förfoga över, och inte ville vara med när de inte fick det. Representanterna från HBK pratar istället om att de inte ville ha pengar alls utan hellre andra sorters resurser, som arvoderade ledare.

Och det var väl allas bedömning på ÖFF, att visst, man hade ju kunnat skjuta in de här projektpengarna och låtit HBK köra men då hade det troligtvis inte gått till rätt ändamål. (Förbundskonsulent 2)

Citaten visar på att det fanns olika uppfattningar om vilka resurser som kunde och borde använts. Samverkansförsöket blir ett exempel på nätverksstyrning eftersom alla inblandade aktörer har möjlighet att förhandla kring riktlinjer, protestera vid missnöje och till slut lämna samarbetet om de inte känner sig nöjda. På samma sätt kan alla ideellt engagerade välja att protestera eller sluta om de inte känner sig rättvist behandlade vilket gör att hela föreningslivet kan ses som ett stort nätverk. Enligt spelteorier som *"fångarnas dilemma"* är det rationellt av förbundet att inte samarbeta med en partner som de inte litar fullständigt på, oavsett om farhågorna stämmer eller inte. Ett projekt som startar ur en misstro istället för tillit är inte grund för konstruktiv samverkan utan öppnar upp för överdrivet kontrollbehov och bevakning av den egna organisationens intressen.

7.3 Nätverksstyrningens oklara struktur

I det här kapitlet presenteras först rationaliteten kring att aktivera föreningar i att bidra till hållbarhet i samhället. Efter det analyseras skillnaden i uppfattningar kring den idéburna stiftelsen jämfört med den traditionella föreningen. Slutligen uppmärksammas den motsättning som finns mellan bidragsstrukturerna uppbyggda kring projekt trots att alla strävar efter långsiktighet.

7.3.1 Det aktiva lokalsamhället som mål eller medel?

Många respondenter har en målbild av Skäggetorp som ett levande lokalsamhälle med många aktiviteter, det är bland annat en del av Bostadsbolaget motivering till varför de vill stötta det lokala föreningslivet.

Det handlar ju väldigt mycket för oss att vi vill se en stabil organisation, en genomtänkt verksamhet med bra värdegrund. [...] Och mycket aktiviteter, vi vill ju se mycket aktiviteter på de här grönytorna i Skäggetorp. Mycket barn och ungdomar som tränar. För då är vi tillbaka precis där vi vill vara, det är där vi ska vara. Det är ju väldigt trygghetsskapande. (Stadsdelsutvecklare Stångåstaden)

Här ligger fokus på det som traditionellt har varit idrottsföreningars huvudsakliga syfte, just att organisera aktiviteter. Rationaliteten för bostadsbolagen är att organiserad aktivitet och människor i rörelse är trygghetsskapande för områden och ökar trivseln och i förlängningen människors vilja att bo där. Bostadsbolaget uttrycker därmed en ekonomisk rationalitet där stärkande av föreningar gynnar den egna verksamhetens vinst och hållbarhet. Förbundskonsulent 2 resonerar kring att fotbollen kan vara en *”katalysator för att lösa större samhällsproblem”* och refererar till just integration och jämställdhet. Samtidigt som Tjänsteperson 2 betonar att föreningarna inte ska ta ansvar för att rädda hela områden, utan att främst fokusera på sin traditionella verksamhet och *”det de är bra på”*, och därigenom skapa samhällsnytta och sociala vinster, framträder samtidigt bilden av föreningen som samhällsaktör.

Ja men jag tror att en förening har inte bara kanske sin, liksom idrott, utan de har ett ansvar där barn och föräldrar möts, och integration och sådana saker. Och de finns liksom som en bra part för alla andra verksamheter, inte bara de kommunala, utan över huvud taget att samarbeta med i ett område. (Tjänsteperson 2)

Citatet visar en syn på föreningen som en aktör som genom nätverkande och samarbeten kan skapa andra vinster för området. Tjänsteperson 2 *”är helt övertygad om att ska man lyckas med fritidsverksamhet för barn och unga ska man göra det i samverkan”*. Hon ser kommunens roll i samverkan främst som en sammanhållande faktor och som en kvalitetssäkrare för verksamheterna. Framför allt är det de traditionella föreningarna som framhålls som de önskvärda samarbetspartnerna för fritidsverksamheten, där tanken är att de både kan genomföra verksamhet och fånga upp ungdomar till föreningen.

Konceptet nätverksstyrning har dock öppnat upp även för andra aktörers samverkan i lokalsamhället, där inte alltid den offentliga förvaltningen är delaktig alls. Bland annat försäkringsbolag och bostadsbolag tar allt aktivare roller för att främja social hållbarhet i områden de verkar i, både i marknadsföringssyfte och positiv associering, men också för att främja deras verksamheter. Stadsdelsutvecklare Stångåstaden beskriver att syftet med att stötta sociala aktiviteter är att skapa ett tryggt och positivt lokalsamhälle som gör att människor vill bo i området, vilket går i linje med bolagets verksamhetsidé. *”Våra fastigheter mår bra av att man vill bo där”* som hon uttrycker det. Stångåstaden förbereder ett samarbete med FC Orten och den föreningsverksamhet de planerar att starta för barn och unga. Arbetssättet beskrivs som att målet är att bidra där det behövs, inom de strukturer som finns.

Vi sammanställer hela bilden. Och sen kollar vi vad kommunen och andra aktörer gör, och vad som händer och sker. [...] Och så ställer vi samman bilden då och så bestämmer vi, "vilken roll ska vi ta i det här?", vad ska vi jobba med för frågor, utifrån att allt det här redan görs? (Stadsdelsutvecklare Stångåstaden)

Arbetssättet har enligt Stadsdelsutvecklare Stångåstaden gjort att de också har märkt en stor nytta med det som tidigare kallades arbete med *”mjuka värden”* men idag kallas hållbarhetsarbete. Nätverken och officiella samarbeten med partners från idéburen sektor göra också att Stadsdelsutvecklare Stångåstaden känner att de kan *”ställa motprestationskrav som vi annars inte kan göra”*. Det handlar både om att det är lättare att skapa förändring och ställa krav för den som själv bidrar, men också att formella avtal kan ställa formella krav. Nätverket demonstrerar både möjligheter till protester och diskussioner mellan aktörer, men också möjligheter att avsluta samarbetet.

I materialet framkommer här två olika sorters insatsrationalitet kring föreningar i utsatta områden som ibland förväxlas. Många pratar om visionen om ansvarstagande föreningar som skapar aktiviteter och hållbarhet i ett utsatt område. Samtidigt visar diskussionerna i tidigare kapitel att det finns kopplingar mellan förutsättningarna och strukturerna i det lokala samhället och hur det lokala föreningslivet ser ut. Problemkonstruktionen av det utsatta området är lika applicerbart på föreningslivet, och resultatet blir att utsatta stadsdelar också kännetecknas av ett svagt föreningsliv (jfr någon). Tjänsteperson 3 beklagar den icke-kontinuitet hon upplever i Skäggetorps föreningsliv, där det *”ploppar upp föreningar och så är de borta och så man vet aldrig från det ena halvåret till det andra”*. Respondenterna vittnar både om hur föreningar skapas och försvinner med täta mellanrum i Skäggetorp och att de som finns kvar kan förändras

mycket över tid. Mycket tyder alltså på att föreställningen av föreningar som det konstanta i ett lokalsamhälle inte alltid är korrekt, framför allt inte i områden som uppfattas som utsatta.

Trots det finns det alltså en förhoppning bland flera aktörer att det är de traditionella föreningarna som ska vara med och samverka kring aktiviteter för att lyfta samhället. En insats som vittnar om det motsatta angreppssättet är fadderföreningsprojektet. Det syftade till att stärka föreningen till att klara av den ordinarie verksamheten trots det lokala samhällets struktur. I den rationaliteten ses föreningens svaghet som en effekt av samhällsstrukturen och att det är den som ska föreningen som ska hjälpas istället för att hjälpa. Logiskt sett behöver dessa två sorters rationalitet inte vara motsättande – logiken kan vara att stärka föreningar så att de i sin tur kan stärka lokalsamhället. I resonemangen ovan behandlar dock många respondenter de lokala föreningarna som starka aktörer som är ett medel för att själva skapa förändring i omgivningen. Det blir en stor skillnad i konstruktionen av insatser beroende på om det aktiva lokalsamhället ses som ett mål i sig som måste stöttas för att uppnås, eller om fokus ligger på det aktiva lokalsamhället som ett medel för att skapa hållbarhet i lokalsamhället. I det sistnämnda perspektivet ses föreningarna som starka och självständiga aktörer som inte är i behov av att stärkas, men möjligen i att aktiveras så att de kan ta utökat samhällsansvar (jfr Dahlstedt, 2009).

7.3.2 Tveksamhet mot den nya sortens aktörer

När tjänstepersonerna pratar om samverkan är det alltså de traditionella idrottsföreningarna de vill samverka med. Detta trots att det uppstått en ny slags aktör som verkar för att skapa aktiviteter och vill samverka för social nytta. Dessa är de icke-vinstdrivande stiftelser, som Futebol då Força och Goodsports Foundation, som på olika sätt varit med och skapat aktiviteter i Skäggetorp. De är ofta mer anpassade till den projektrationaliteten som finns i strukturen kring nätverksstyrning, framför allt genom en upparbetad skicklighet att uttrycka verksamhetens samhällsnytta. Medan skapandet av idrottsverksamhet generellt är det huvudsakliga målet med de traditionella idrottsföreningarna fungerar idrotten i dessa stiftelser snarare som ett verktyg för att nå andra mål, som ett mer inkluderande samhälle eller att skapa möjligheter för resurssvaga ungdomar.

Samtidigt så har trender, samhällsutvecklingen skapat nya behov hos människor, intressen. [...] Då kliver de här projekten fram, FDF, Idrott Utan Gränser, som oftast karismatiska ledare, som paketerar verksamheten väldigt attraktivt. Mycket bättre

på att berätta historien, trycka på rätt saker. Dels får de med sig unga människor, för oftast så är de unga, men de hittar också nycklarna till politikerna, ingångar. Och anledningen till att det sker är ju för att föreningarna inte har hängt med i utvecklingen. Annars hade det ju inte, tror jag, skapat det här utrymmet. (Förbundskonsulent 2)

Förbundskonsulent 2 kopplar här stiftelsernas framgång till kompetens och målinriktning, och framför allt syftet att ”sälja in” deras lösning och därmed deras sorts problemrepresentation. Samtidigt pekar Förbundskonsulent 2 på att det har skapats en efterfrågan i samhället som traditionella föreningar inte har kunnat täcka, vilket har skapat rum för dessa nya aktörer. Med referens till den tidigare forskningen är det rimligt att detta behov har uppkommit ur NPM-reformen tillsammans med en ökad etniskt och ekonomisk segregation. Idrottsföreningarna har ofta för fullt upp med att upprätthålla sin ordinarie verksamhet för att kunna vara den sociala ansvarstagaren som kommunen genom sina riktade bidrag visar att de vill att de ska vara. Trots det framkommer under intervjuerna exempel på ambivalens i hur kommunala företrädare uppfattar att de kan och bör förhålla sig till de nya sociala aktörerna. Både kommunala tjänstepersoner och respondenterna från FCO och från HBK har bekräftat att kommunen försökt få HBK, i egenskap av traditionell idrottsförening, att ta över verksamheten med nattfotboll.

Alltså där har ju vi också varit inne och försökt få dem att samarbeta med HBK och oss, för att säkra upp det här med goda ledare, så. Men de vill ju inte det. Och numera är det ju ett företag som står bakom där, och vi kan ju aldrig gå in och stödja ett företag. Det får vi inte enligt kommunallagen, utan det är ju ideella föreningar vi kan stötta. (Tjänsteperson 1)

Citatet visar på att kommunens vilja att styra verksamheten i en riktning och med de aktörer de själva önskar, i form av föreningar som de önskar arbeta med. Ungdomsledare beskriver hur hon uppfattar att kommunen helst vill ”*satsa på sina egna människor*”, det vill säga utföra verksamhet själva med personal anställd av kommunen. Det här visar på en uppfattning hos vissa ideella aktörer att kommunen har ett allt för stort kontrollbehov. Det finns också liknande resonemang hos de kommunala tjänstepersonerna, där ord som kvalitetssäkring ofta kommer upp och blir en konkret definition av viljan av kontroll. Det tyder på att kommunen inte ser sig som vilken aktör som helst inom nätverksstyrningen utan som den mest centrala som har det största ansvaret för både administration och utförande. Inga respondenter uttrycker motstånd mot kommunens centrala roll i sig, utan över de situationer där de känner sig orättvist behandlade.

Även respondenterna från ÖFF föredrar att det är lokala traditionella föreningar som genomför projekt och verksamheter, just eftersom stiftelserna är för anpassade till projektrationaliteten.

I en del fall så tror jag att man kör så länge man får bra betalt, och sen om man inte får betalt längre, då slutar man. Alltså, föreningen är ju det som kan bli bestående i de här områdena. Den absolut första nyckeln det är ju att få föreningslivet att fungera. Det är där man behöver lägga resurser på. Sen när det fungerar, då kanske man kan fundera på att ta hjälp av till exempel FDF. (Förbundskonsulent 3)

Förbundskonsulenten visar på förbundets problemrepresentation att det inte är självklart att det finns föreningarna i utsatta områden utan att det kan behöva insatser för att stärka dem. Det visar också på en tanke att de idéburna stiftelserna inte har någon lokal förankring utan lika gärna kan genomföra sin verksamhet i ett område. Det här stämmer inte för nattfotbollen, trots att konceptet kommer från en centraliserad nationell förankring är det bara lokala krafter som har genomfört verksamheten. Rörelsen precis gått över till att bli en traditionell förening, samtidigt som de behåller sina verksamhetsmål och i större utsträckning en de flesta traditionella föreningar vill vara den sociala samhällsaktören. Kortsiktigheten som fruktas vid de sociala aktörernas insatser verkar alltså inte alltid vara befogad, då nattfotbollen redan hållit på i två år. Verksamhetsledare Orten vittnar om svårigheten att bli tagen på allvar som en långsiktig verksamhet när de inte har varit en idrottsförening. Representanter från kommunen, HBK och FC Orten vittnar alla om att kommunen försökte få HBK att ta över nattfotbollen – inte på grund av en uppfattad högre kompetens utan just för att de var en traditionell förening. Organisationen bakom nattfotbollen anpassade sig till slut efter föreningsnormen och skapade föreningen FC Orten för deltagande i seriespel.

Projektledare Goodsports beskriver hur Goodsports på olika sätt samarbetar med andra kommuner än Linköping kring nattfotboll. I Helsingborg har kommunen själva tagit projektägarrollen, anställt ledare och bjudit in olika föreningar. I Norrköping håller två idrottsföreningar i verksamheten med stöd från kommunen, medan det i Linköping inte finns samarbete av det slaget mellan kommunen och nattfotbollen. I intervjuerna framkommer olika versioner om hur dialogerna har sett ut, vilka som vill samarbeta och vilka som inte vill, och det ligger inte inom ramen för uppsatsen att bedöma varför situationen ser ut som den gör.

Linköping, kommun, har ju liksom mer sett det som en konkurrerande verksamhet, vilket jag tycker är rätt tråkigt faktiskt. I andra kommuner flyter det ju på jättefint, och man har alltid en jättebra jargong, det är ju det vi gör. (Projektledare Goodsports)

Verksamhetsledare Orten uppger att de känner sig motarbetade, bland annat genom tvister om halltider där timmarna före nattfotbollen som ett tag kunde användas till tjejfotboll nu används till UngPuls-verksamhet. På det sättet stämmer det att kommunens verksamhet och nattfotbollen är konkurrerande i form av att de aspirerar på samma halltider. Även Tjänsteperson 2 tar upp känslan av konkurrenstänk, men också med fokus på andra aktörer än sig själv.

Något som man kan uppleva i Skäggetorp, är ju det här lite revirtänkande, har jag märkt nu när man sitter så här med samverkansråd och sådana här grejer. Och det tycker jag är jättesynd, för någonstans tycker jag, du jobbar ju för samma mål. Och det hoppas jag kan försvinna. (Tjänsteperson 2)

Flertalet respondenter uppmärksammar alltså det lokala konkurrenstänket utan att själva känna sig delaktiga i det. Det är dock troligt att aktörer som uppfattar konkurrenssituationer också börjar agera på liknande sätt för att inte tappa egen mark, oavsett om de själva uppfattar det så eller inte. På det sättet upprepas och förstärks de mönstren som uppfattas initialt av aktörer i en strukturell reproduktion.

7.3.3 Projektrationaliteten inneboende motsättning

Verksamhetsledare Orten berättar om en känsla av motarbete från kommunalt håll, och en central del handlar om systemet för bidragssökande. Där har mycket försvårats av att organisationen kring nattfotbollen skapades som en ekonomisk förening som inte kan söka samma bidrag som ideella föreningar. Förbundskonsulent 2 konstaterar att bidragssystemet är ”*anpassat till den traditionella föreningsmodellen*” och att det egentligen är konstruerat mer kortsiktigt än långsiktigt, genom inriktningen på projektbidrag. Samtidigt uttrycker alla aktörer, men framför allt Förbundet och Kommunen, önskan om att satsningar ska vara långsiktiga. Verksamhetsledare Orten beskriver frustration vid försök att ansöka om pengar för deras verksamhet.

För vi sökte ju först pengar för vår verksamhet, och då sa de: ”ni kan inte söka pengar för verksamhet, ni måste göra en projektansökan”. När vi har gjort projektansökan: ”Ja men det här projektet är kortsiktigt”. Då gör vi en långsiktig projektansökan. ”Hur länge har föreningen funnits?”. Eh, spelar det någon roll? ”Ja det spelar roll”. Okej, då väntade vi ett år och gjorde en ny projektansökan för att föreningen då skulle vara ett år gammal minst. ”Ja, men det här är ju samma projektansökan som

förra året?" Ja det är ju en verksamhet. Jaha, är det en verksamhet, nej det vill vi inte stötta. Men hur ska jag få pengar? Vad ska jag skriva? Och sen så bara, nej vi fick skicka tillbaka 4,5 miljoner i år igen för att ingen ville ha dem. Jag har ansökt om hur mycket som helst! (Verksamhetsledare Orten)

Utläggningen visar på den inbyggda polemik som finns i uttrycken "projekt" och "långsiktig", där de projekt som utformas långsiktigt snarare hamnar under kategorin "ordinarie verksamhet" och utan möjlighet för bidragspengar. Istället kan det bli så att organisationer tvingas paketera den ordinarie verksamheten i olika projekt för att erhålla finansiering, och hela tiden riskerar att behöva lägga ner efter varje tidsindelad projekt (jfr Herz 2016). Resonemang hos alla respondenter från kommunen visar på en "projekttrötthet", baserat på erfarenheter från projekt som fått mycket pengar men som aldrig lyckades etablera någon bestående verksamhet. Även respondenter från ÖFF och HBK lyfter upp sommaren 2014 som var speciellt oroligt i området och då pengarna "bara öste in", till många olika projekt.

[...] och då var alla där igen, och "vi kör!". Och då tappar man hela liksom, och det blev lite så vem gör vad? Men det fanns medel just då och då kunde man liksom skicka ut det till olika aktörer. (Förbundskonsulent 2)

Det kommer väldigt mycket folk till de här områdena, och så ser det ut överallt, titta Rosengård eller vart du än tittar. Men det här med att alla ska in och frälsa området liksom. (Tjänsteperson 2)

Citaten visar på tankarna att för mycket pengar nästan kan vara destruktivt för ett område eftersom det lockar dit fel sorters aktörer när det blir för lätt att få igenom ansökningarna. De aktörer som refereras till är just de idéburna stiftelserna som är utformade efter bidragssystemet och enligt flera respondenters uppfattningar "kommer dit pengarna finns", och flyttar verksamheten till andra platser när bidragen sinar, som visats i föregående avsnitt. Samtidigt finns det en risk med att skapa allt för stora krav på långsiktighet för projektinitiativ.

Man vill ju inte ta död på människor heller, det här är ju också en balansgång. Jag menar, ta nattfotbollen med, de har ju ett enormt driv, de gör ju någonting. Men vad händer när de inte klarar det längre? Vad händer med det här då? Då står vi där igen och har x antal ungdomar som inte har någonstans att vara den tiden på lördagar liksom. (Tjänsteperson 2)

Tankesättet vi kan se här är att långsiktighet har börjat värderas så högt av tjänstepersonerna att de tycker att kortsiktiga projekt till och med bidrar negativt, trots att aktiviteten under den tiden

den pågår är positivt. Jämfört med Herz (2016) resonemang där det är de utförande aktörerna som har blivit trötta på att behöva ansöka om nya projektbidrag är det här snarare den offentliga förvaltningen som blivit ”projekttrötta” först, och som med alla medel försöker motverka den kortsiktighet som projektformen innebär. Problemet som vi kan urskilja genom Verksamhetsledare Ortens citat ovan är att projektarbetsformen börjar motarbetas, mer eller mindre officiellt, utan att det finns något alternativt sätt för ideell sektor att arbeta på eftersom det inte går att söka bidrag för verksamhet.

Kortsiktigheten som är inbyggd i projektformen påverkar också vilken typ av insatser som prioriteras och vilka som är målgruppen. Inom nattfotbollen och den kommunala fritidsverksamheten, de enda av de beskrivna verksamheterna som är aktiva idag, är det ungdomar och framför allt killar som har varit målgrupper. Förbundskonsulent 3 kallar det för ett ”politiskt problem”.

Buset det begås ju inte, det är ju inte 7-åringarna som jag pratar om, de bråkar inte på stan på nätterna. Utan det är ju kanske 15-16-åringarna som gör. Och då, ja okej, måste man hitta på en massa aktiviteter för ungdomarna, för 16-åringarna. Och då blir det ju de här luftsloppen att man hittar på de här tillfälliga sakerna där de kan aktiveras en sommar, för att inte bråka på sommarn. Men när de här som är 6 år idag, om tio år när de är 16, då står vi kvar med exakt samma problem. Om vi inte börjar jobba med dem när de är 6. (Förbundskonsulent 3)

Projekt är inte utformade för att vara så långsiktiga att det går att satsa på 6-åringarna och hoppas att verksamheten visar på samhällsnytta om tio år. För att få fortsatta projektpengar måste resultat kunna visas upp förhållandevis omgående, och då är det mer rationellt att satsa på de mest ”problemskapande” målgrupperna, både för kommunala och ideella aktörer. Bidragsgivarna, eller väljarna, kräver snabba och konkreta handlingsplaner som skapar mätbara förändringar. Så mycket resurser används för att släcka bränder att det finns färre medel kvar för det grundläggande långsiktiga arbetet som inte framstår som akut och därmed är något svårare att motivera politiskt.

8. Sammanfattande diskussion

8.1 Sammanfattande huvudpunkter

Uppsatsen ämnar svara på tre frågeställningar. I den första delen presenterades vilka centrala insatser som har gjorts av olika aktörer för att öka möjligheten för tjejer i Skäggetorp att idrotta de senaste åren. I nästa del analyserades olika sorters rationalitet bakom insatserna och vilka problemrepresentationer de relaterar till. Slutligen presenterades och analyserades hur samverkansprocesserna har uppfattats av aktörerna. I den här delen diskuteras de huvudsakliga slutsatserna som har kunnat framställas med hjälp av de använda teoretiska verktygen.

8.1.1 Olika rationalitet i insatser baserat på målgrupp

Genom analysen kan urskiljas att det är en annan slags rationalitet som legat bakom insatser riktade mot tjejer, jämfört med insatser riktade mot killar. I resonemang kring insatser för tjejer fokuserades mest på de hinder som har funnits för tjejernas deltagande, och insatserna har framför allt haft som mål att minska dessa hinder. Även om några respondenter reflekterar över vilka vinster deltagandet kan generera för individen, i form av till exempel stärkt självförtroende, är det framför allt deltagandet som formuleras som det huvudsakliga målet. Insatserna motiveras främst i förhållande till problemrepresentationen och inte till målrepresentationen, även om det implicit går att definiera vilka föreställningar som finns av mål baserat på problemrepresentation och motivering av insatser. De problem som representeras är att tjejer blir inaktiva eftersom det varken finns verksamheter utformade för dem eller uppmuntran från föräldrar och samhälle att delta. ”Kulturskillnader” ges ofta som den mest grundläggande förklaringen, och idrotten blir därmed ett verktyg för tjejers frigörelse och implementering av svenska jämställdhetsnormer. Idrotten syftar här främst till assimilation till ”svenska värden”, både gällande jämlikhet och föräldraengagemang.

I insatser som i första hand har lockat killar behandlas idrotten däremot som ett verktyg för att skapa andra sociala nyttor. Problemrepresentationen är inte som för tjejerna att de inte får vara ute på kvällarna eller att de inte idrottar, utan istället att de är ute på gatorna och bråkar på kvällarna. Många spelar fotboll på spontanidrottsplatserna, och även om det inte uppfattas som direkt problematiskt, är det flera respondenter som betonar vikten av organiserad verksamhet med förebilder som ledare. Det tyder på att idrotten inte ses som ett mål i sig, som för tjejerna, utan som ett verktyg för att kunna inkludera och fostra killarna. Kring dessa verksamheter läggs mer fokus på att beskriva tydliga kortsiktiga och långsiktiga målbilder för insatserna. Här är det

problemrepresentationerna som uttalas mer implicit och kan förstås i förhållande till vilka vinster insatserna väntas generera.

Fritidsverksamheternas direkta syfte har varit att anordna aktiviteter för ungdomar, dels för att motverka otrygghet och kriminalitet på gatorna men i förlängningen också för att genom exempelvis utbildningar ge ungdomarna verktyg för att lyckas bli inkluderade i samhället. När det gäller killarna är den första prioriteringen att få bort dem från gäng och kriminella kretsar och lotsa dem till utbildningar och jobb för att motverka utsatthet och kriminalitet. När tjejer inkluderas i fritidsverksamheten är också målet att leda dem till utbildningar och arbete, men problemrepresentationen ser annorlunda ut. Här är det inte kriminalitet som är problemrepresentationen utan snarare osäkerhet och förtryckande omgivningar – tjejerna behöver stärkas och uppmuntras att delta och ta plats. Rationaliteten kring insatser för tjejer är likadan oavsett om det handlar om fotboll i förening eller fritidsverksamhet.

Däremot kan det urskiljas en skillnad i antaganden om grundförutsättningar utifrån om verksamheten utförs inom ramen för föreningsstrukturen eller inte. Insatserna kring sommarfotboll, flicklag och fadderförening arbetas efter de givna strukturella ramar som finns för idrottsverksamhet, med ideella föreningar och lag som spelar seriespel, lydande under administrerande organisationer som ÖFF. En aspekt av föreningslivet är att föräldrar med tillgång till bil ses som en nödvändig förutsättning för barns idrottande, som vi kan se i resonemangen kring nedläggningen av flicklagen. Aktörerna förutsätter att idrottande måste ske i föreningslag som ska delta i seriespel och spela både borta- och hemmamatcher på platser som är svårtillgängliga med kollektivtrafik. När idrotten istället ses som en fritidsverksamhet som i nattfotbollen och UngPuls räknas inte föräldrar med som en förutsättning, tvärtom räknas det nästan med att många föräldrar på olika sätt är frånvarande i ungdomarnas liv. Att involvera föräldrar kan ses som en styrka som finns inom föreningsspåret och som kan verka för integration och inkludering av nyanlända föräldrar. Det är dock mer konstruktivt att inte se engagerade föräldrar som en premiss för barns idrottande, utan snarare barns idrottande som en möjlighet att engagera och inkludera föräldrar. På det sättet skulle idrotten kunna vara en mötesplats för människor, men främst mellan de från samma delar av staden. Som visat i tidigare forskning betonar bland annat Aytar (2009) att integration inte bara handlar om att ”svenskar” och ”invandrare” möts, utan att även möten mellan människor med liknande bakgrund skapar viktigt sammanlänkande socialt kapital.

I föreningsrationaliteten behövs inte någon social allmännytta redovisas för att motivera verksamhetens legitimitet, den anses redan finns fastställd i idrottsrörelsens strukturer. Sociala

verksamheter som nattfotbollen däremot har, trots att de ser sig som långsiktig verksamhet, anpassat sig till projektrationaliteten där resultat måste paketeras och redovisas för att få fortsatt förtroende och finansiering. Inom fritidsverksamheten är det i första hand killar som nås, för att tjejerna ska komma med har respondenterna erfarenheten att det behövs riktade insatser. Av insatserna som har gjorts är det bara fritidsverksamhetsspåret som är aktivt idag. En av anledningarna kan vara att vandalism och kriminalitet är en mer akut problemrepresentation än inaktiva eller förtryckta tjejer. Det är lättare att ”paketera” problemrepresentationen till bidragsgivare och det är lättare att visa på snabba resultat. Ökade omlopp av droger, vandalisering och otrygghet på gator gör att många kräver snabba politiska insatser som får snabb verkan. Idrotten har instrumentalisternas till en politisk resurs, både för politiker och för företag som vill marknadsföra sig genom hållbarhetsarbete.

8.1.2 Brist på kapital som speglas i föreningsstruktur

De flesta problemrepresentationer som framställs går att koppla till ökande segregation och hur det upplevs att innehavandet av ekonomiskt och kulturellt kapital i Skäggetorp blir allt lägre. Oavsett födelseland flyttar många gärna ifrån Skäggetorp om de kan. De människor som börjat etablera sig i samhället ersätts ofta av mer nyanlända som inte hunnit erhålla varken ekonomiskt kapital eller kulturellt kapital i form av förståelse av språk, gångbara normer och kultur. Respondenterna är alla överens om att föreningarna i Skäggetorp är ”svaga” och därför har allt svårare att locka individer till engagemang. Jämfört med stora föreningar med anställd personal blir risken att den som engagerar sig i en ”svag” förening måste lägga ner så mycket engagemang att den kan räknas som en eldsjäl, för att föreningen ska överleva. Det gör föreningarna ännu mer utsatta om dessa centralpersoner skulle försvinna. Föreningar som är rika på kapital har däremot lättare att locka till sig både engagemang och spelare och hamnar i en positiv spiral.

I sammanställningen kan vi se exempel på hur föräldrar i Skäggetorp uppfattas ha bristande kulturellt kapital och hur det påverkar föreningslivet. Många som arbetar tillhör det som skulle kunna kallas en ny sorts arbetarklass, med obekväma arbetstider och begränsad möjlighet till ledighet. Vidare kan det ses som brist på kulturellt kapital att inte följa tvåbarnsnormen och den traditionella kärnfamiljen, eftersom det gör att föräldern inte kan lägga lika mycket engagemang på varje barn som ofta krävs av omgivningen för att ses som en bra förälder. Slutligen uppfattas föräldrarna sakna kunskap om och förståelse för det svenska föreningslivet och det ideella engagemang det kräver. Bilden av ”invandrarföräldrarna” konstrueras som att de måste utbildas

och förändras för att på riktigt kunna inkluderas i samhället. Många idéer på insatser kommer ovanifrån, från kommun, idrottsförbund eller nationella sociala rörelser och implementeras för att förändra individers eller föreningars beteenden genom utbildning och coaching.

Dessa förutsättningar är enligt respondenterna det som gör att föreningar i det här området är ”svaga” och i behov av hjälp för att klara att genomföra ordinarie aktiviteter. Samtidigt beskrivs en målbild där det är föreningarna som ska skapa social hållbarhet och lyfta det lokala samhället. Tanken att föreningar som själva uppfattas behöver stöttning för att överleva ska engagera sig för att rädda lokalsamhället framstår som motsägelsefull inom dagens föreningsorganisation.

8.1.3 Aktörernas anpassning till oklara strukturer

Den offentliga styrningsstrategin som riktats in på aktivering av både individen och av civilsamhällets föreningar har tillsammans med synen på idrott som samhällsnytta gjort idrott till ett socialpolitiskt verktyg. I materialet har jag hittat teman om flera oklarheter med styrningen, bland annat inom ambivalensen till projektrationaliteten och synen på olika aktörers roll och förmåga. Framför allt finns det en stor diskrepans mellan vad respondenterna önskar att föreningslivet skulle spela för roll i området jämfört med hur de uppfattar den idag. Det här är ett exempel på hur slumpmässigt det kan bli när det lämnas åt aktörer att skapa aktiviteter för social nytta utan någon central styrning. Aktiviteter skapas av individer eller föreningar baserat på vad de vill engagera sig i, och inte baserat på en centraliserad övergripande bedömning om vilka insatser som vore mest nyttiga för varje område. Många är överens om problemrepresentationen att avsaknaden av fotbollslag är negativt för både individer och lokalsamhället, men inga insatser organiseras från kommun eller förbund för att förändra situationen. Istället väntar man på att det ska skapas rätt initiativ från civilsamhället genom en styrning av olika teman det går att söka projektbidrag inom. Bristen på samordning kan vara en anledning till att aktörerna upplever en konkurrensinställning från andra aktörer i området.

Den offentliga förvaltningen vill se idrottsföreningar som sociala aktörer som genom projektbidrag får resurser att stärka det lokala civilsamhället och inkludera marginaliserade individer. Ett problem som uppstår är dock att många idrottsföreningar lägger all sin kraft på att genomföra den vardagliga verksamheten, och varken har vilja eller resurser att vara den samhällsnyttan kommunen önskar. Samtidigt ses de rörelser som är skapade för att bidra till samhällsnyttan som för kortsiktiga och riskabla att samarbeta med, just eftersom är utformade efter den kortsiktiga projektrationaliteten. Detta är i sig motsägelsefullt, stiftelser har anpassat

sig till projektrationalitet för att kunna nå sitt mål att skapa socialt nyttig verksamhet, samtidigt som de kommunala bidragen bara kan sökas av föreningar som kanske inte alls är intresserade av att göra social nytta. Värderingen av traditionella föreningar som mer hållbara och värdefulla än sociala rörelser har gjort att nattfotbollsverksamheten har anpassat sig efter strukturerna i föreningsrationaliteten och bildat föreningen FC Orten. Organisationerna måste alltså hitta en strategi för att överleva i de strukturer som finns för att kunna bedriva verksamhet och instrumentaliserar därmed sig själva för att bli en del av den strukturen. Genom att vara en förening kan de nu söka projektbidrag, och anpassar sig därmed efter projektrationaliteten, som är den enda möjliga vägen att få extra offentliga medel, trots att de ser sig som en långsiktig verksamhet (jfr Herz, 2016).

8.2 Bidrag till forskningsfältet

Enligt min bedömning är uppsatsens främsta bidrag till forskningsfältet sammankopplandet av lokala empiriska exempel med teoribildningar inom politisk rationalitet, nätverksstyrning, samverkan, kapital, idrott som social nytta och aktiveringen av medborgare. Det handlar om hur politisk och styrning genomförs i praktiken och hur politiskt formulerade problem möts genom mobilisering av nätverket. Mycket av den tidigare forskningen bekräftas i min empiri, bland annat synen på idrott som social fostran och hur samverkan och projektrationalitet blivit en konstant del av offentlig förvaltning. Andra aspekter skiljer sig något från tidigare efterforskningar. Medan Herz (2016) sammankopplade begreppet ”projekttrötthet” till de utförande aktörerna som hela tiden var tvungna att söka nya bidrag användes begreppet i mina intervjuer snarare av de Tjänstepersonerna. Föreningen som ville genomföra sociala insatserna har istället anpassat sig efter projektrationaliteten och skulle gärna ta emot bidrag från kommunen.

Hertting (2003:15) skriver att *”en av statsvetenskapens uppgifter är att beskriva, förstå och förklara hur spelregler för kollektivt handlande utvecklas och institutionaliseras”*. Genom att beskriva och analysera aktörerna i Skäggetorps handlande och rationalitet kan den här uppsatsen lägga grunder för att kunna förklara och förstå hur spelreglerna för nätverksstyrning och kollektivt handlande utvecklats i den lokala kontexten. Ett viktigt perspektiv som uppsatsen bidrar med i fråga om nätverksstyrning och idrottsföreningen som social aktör är betydelsen av individers engagemang genom den så kallade ”eldsjälen”. Den aspekten har jag inte hittat i någon större utsträckning inom tidigare forskning. Det är också intressant hur mycket vikten av

den ”traditionella föreningen” har betonats av respondenterna, och det är tydligt att många har svårt att förhålla sig till den nya sortens aktör som de idéburna stiftelserna för samhällsnytta är. Dessa organisationer har skapats som en anpassning till både närverksstyrning, NPM, marknadens rationalitet och personliga relationer samtidigt som de är en del av civilsamhället. Denna sortens aktör kan med fördel exemplifieras i större utsträckning inom teoribildning för nätverksstyrning och samhällsförändring.

8.3 Värdering/Bedömning

Enligt Larssons (2005) diskussion om kvalitetsbedömning av kvalitativa studier är det viktigt att helheten speglar en väl genomarbetad analys som följer arbetets interna logik. Det bör råda harmoni mellan forskningens alla delar, från forskningsfrågan och antaganden om forskning till datainsamling och analysteknik. Min utgångspunkt att det är aktörernas uppfattningar som är föremål för undersökning passar in med frågeställningarna om politiskt rationalitet och uppfattningar och samverkan, och med respondentintervjuer som metod. I analysmetoden blir det då naturligt att ta hänsyn till vikten av aktörernas olika perspektiv och hur den påverkar deras beskrivning av verkligheten. Att jag har varit noga med att inte peka ut skyldiga eller bjuda in till förhastade slutsatser bidrar till forskningens etiska värde (Larsson, 2005:10).

För att bedöma kvalitet i resultatet står de två värdena ”innehördsrikedom” och ”struktur” på ett sätt emot varandra. För att få en tydlig argumentationslinje har det varit nödvändigt att välja ut vilka delar av resultatet som är material för analys och en viss del av innehördsrikedomen går därmed förlorad. Detta är dock alltid fallet med kvalitativ forskning, och just att det är forskning indikerar att det inte bara ska vara upprädnings av fakta, utan också ge ett reellt kunskapsstillskott till det praktiska och teoretiska forskningsfältet med hjälp av teoretiska analyser. Jag har till exempel fokuserat på fyra centrala insatser istället för att beskriva allting som gjorts i området för att få mer djup i analysen.

Framför allt är det andras bedömningar som ger kvalitativ forskning validitet, om analysen har ”producerat resultat som inte andra finner avgörande svagheter hos har arbetet haft en god kvalitet” (Larsson, 2005:17). Min bedömning är att resultat- och analysdelarna genomgående är relaterade till de inledande frågeställningarna, och studien har därmed undersökt det den var ämnad till att undersöka.

8.4 Rekommendation

En tydlig slutsats från uppsatsen är vikten av medvetenheten av hur olika aktörer har olika resurser, olika erfarenheter, olika mål och olika problemkonstruktioner. Det blir tydligt att det inte är okomplicerat att skapa samverkan mellan alla dessa olika aktörer. En aspekt av samverkan handlar om vilken roll aktörerna tycker att "eldsjälen" bör ha i samhället. Detta blir en ännu viktigare fråga när idrott, som länge varit baserat på ideellt engagemang, nu på flera sätt börjar ses som ett socialpolitiskt medel. Samtidigt som eldsjälens insatser inte ska undervärderas finns det argument för att välfärden och grundläggande social verksamhet inte ska vara beroende av att det finns eldsjälar som har rätt vilja och förutsättningar att lägga ner ideell tid. Om idrottsverksamhet börjar behandlas som en välfärdsservice och social verksamhet i socio-ekonomiskt utsatta områden är det inte längre självklart att den ska vara ideellt baserat och beroende av individers engagemang. Särskilt som problembeskrivningen vittnar om hur sociala strukturer förstärks och föreningar i resurssvaga områden själva också blir allt mer resurssvaga. Om ett av de huvudsakliga syftena med kommuners arbete är att ge alla människor lika möjligheter för ett bra liv, borde kanske inte dessa möjligheter vara beroende av enskilda eldsjälar utan av organiserade funktioner. Resultatet visar också avsaknaden av central administration i nätverksstyrning genom till exempel öppna bidrag att ansöka om. Via bidragssystem finns det en stor risk att för mycket makt lämnas åt individuella organisationers engagemang och vilka projekt de vill skapa. Genom en starkare central styrning från kommunen skulle insatser kunna skapas utifrån ett helhetsperspektiv på problemrepresentationerna och inte utifrån vilka projekt som initieras av självständiga aktörer. Detta blir särskilt relevant eftersom resultatet har visat att det främst är föreningar i socio-ekonomiskt starka områden som har ansökt om bidrag från exempelvis Breddmiljonen.

Tidigare forskning visar på att det inte är säkerställt att idrott per definition bidrar till samhällelig nytta för individer eller kollektiv. Framför allt är det viktigt att förväntningarna på resultat är kalibrerade med de möjligheter till förändring som en insats faktiskt har. Insatser som riktar sig mot individer bör inte förväntas förändra samhällsstrukturer på kort sikt. Samtidigt är det naivt att tro att föreningar som kämpar för att klara ordinarie verksamhet ska utöka sitt sociala ansvar för att lyfta lokalsamhället. En idé vore att skissa på en ny slags föreningsmodell och hur exempelvis offentlig förvaltning kan skapa hållbarhet inom utsatta föreningar för att de samtidigt ska kunna bidra till ett levande lokalsamhälle. När "brandsläckerinsatser" i form av fritidsverksamhet för de äldre målgrupperna är på plats, borde

det mer långsiktiga arbetet av social hållbarhet påbörjas. Det kan till exempel göras genom fokus på uppstart av fotbollslag för yngre barn, som flera respondenter föreslår.

Flera aktörers frustration på den kommunala ordningen och de oklara reglerna visar på behovet av tydliga nätverksstrukturer med tillgänglig information och rum för dialog mellan aktörer. Alla är överens om att projektrationaliteten är destruktiv men ändå är alla bidragssystem utformade efter det. Det går inte att söka pengar för den ordinarie verksamheten, inte ens för de föreningar som på grund av de samhälleliga strukturerna har svårt att överleva. En idé kan vara att inte basera verksamhetsstöd enbart på hur mycket aktiviteter som genomförs utan snarare relatera det till vilka övriga förutsättningar föreningar har. Samtidigt borde det ses över hur idéburna stiftelser ska behandlas inom offentlig förvaltning. Genom samverkan som idéburet offentligt partnerskap finns det möjligheter för hur även andra aktörer än traditionella föreningar kan bidra till samhällsnytta på ett långsiktigt sätt.

8.5 Spår att gå vidare med

Ett begrepp som återfanns bland forskning om offentlig nätverksstyrning var IOP – idéburet offentligt partnerskap. Eftersom ingen av respondenterna nämnde detta i intervjuerna kom konceptet inte med i min analys, men det är ett relevant begrepp som det med fördel borde forskas om i kontexten av ideell sektor och idrott som social nytta och hur det kan appliceras kommunalt. De idéburna stiftelserna nämndes inte ofta som en av de relevanta aktörerna för styrning av välfärd, trots att de i den här kontexten har tagit en framträdande roll. Det vore relevant att gå djupare i analysen av de idéburna stiftelserna och relationen de har till samhället och andra aktörer. Mycket tyder på att denna sorts organisationer kommer ha betydande roller även i framtida nätverksprocesser.

I tidigare forskning fanns mycket argumentation för att idrottens sociala nytta har fått stå allt för okritiserat och det borde undersökas om idrottens lärdomar verkligen är överförbara till andra kontexter och om det kan förändra individers livssituationer. Att undersöka detta i svenska kontexter vore väldigt relevant, men samtidigt svårvaliderat och mycket tidskrävande för att få ett tillförlitligt resultat. Andra spår som vore relevanta att gå vidare med är att undersöka andra områden i landet eller kommunen, antingen liknande eller helt olika och se om samma tendenser återfinns i samverkansprocesser och ifall det går att hitta lyckade exempel på samverkan som fått bestående följder.

I empirin nämndes kritik mot att ramverk som är fastställda ovanifrån kan vara svåra att förändra under projektets gång, trots att aktörer upplever sig ha nya erfarenheter som gör att andra strategier bedöms vara mer relevanta än de som först initierades. Detta bjuder in till att forska mer om balansen mellan kontroll och aktörers självständighet inom nätverksstyrning.

Källförteckning

- Appleton, P. (2017). Playing football and being in a positive psychological and emotional state in girls and women in Europe. UEFA: Project Report.
- Aytar, O. (2009). Organisering, diaspora och statslöshet. I Bengtsson, B. & Kugelberg, C (red.)(2009)– *Föreningsliv, delaktighet och lokal politik i det mångkulturella samhället*. Malmö: Egalité
- Andersson, J. (1991). *Turbulens i rörelsen – sju perspektiv på idrottens framtid*. Sverige: Sveriges Riksidrottsförbund och SISU.
- Beckman, L. (2011). *Den rimliga integrationen*. Stockholm: Dialogos.
- Bacchi, C. (2009). *Analyzing policy: What's the problem represented to be?* Australia: Pearson.
- Borevi, K. (2004). Den svenska diskursen om staten, integrationen och föreningslivet. I Bengtsson (red.). *Föreningsliv, makt och integration*. Rapport från Integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram, Ds 2004:49.
- Bourdieu, P. (1994). *Praktiskt förnuft – bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos.
- Braun, V. & Clarke V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology* 2006; 3:77–101.
- Bray, Z. (2008). Ethnographic approaches. I Della Porta, D. & Keating, M. (2008). *Approaches and Methodologies in the Social Sciences – a pluralist perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bråmån, Å., (2006). ”White Flight?” The production and Reproduction of Immigrant Concentration Areas in Swedish Cities, 1990-2000. *Urban Studies* 43(7):1127:1146.
- Bryman, A.(2011). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. 2a upplagan. Malmö: Liber.
- Christensen, T., Lægroid, P., Roness, P. & Røvik, K. A. (2012:56). *Organisationsteori för offentlig sektor*. Malmö: Liber.
- Coakley, J. (2011) Youth sports. *Journal of Sport and Social Issues*, 35(3): 306–324.
- Cruikshank, J. (2012). ‘The Role of Qualitative Interviews in Discourse Theory’. *Critical Approaches to Discourse Analysis across Disciplines* 6(1): 38-52.

- Dahlstedt, M. (2007). Föräldrar som villkorad resurs: Skolans föräldrasamarbete i mångetniska förortsmiljöer. I Dahlstedt, M., m fl. (red). *Utbildning, arbete, medborgarskap: Strategier för social inkludering i den mångetniska staden*. Umeå: Boréa.
- Dahlstedt. (2009). *Aktiveringens politik: demokrati och medborgarskap för ett nytt millenium*. Malmö: Liber.
- Ekholm, D.& Dahlstedt, M. (2017). Football for Inclusion: Examining the Pedagogic Rationalities and the Technologies of Solidarity of a Sports-Based Intervention in Sweden. *Social Inclusion* (ISSN: 2183–2803) 2017, Volume 5, Issue 2.
- Ekholm, D. (2016) *Sport as a means of responding to social problems*. Rationales of government, welfare and social change. Department of Social and Welfare Studies, Linköping University.
- Edlund, K., (2016). *Budget 2016-2017, Budgetskrivelser, kommentarer och filmer – En sammanhållen stad*. Hämtad 2017-04-05 från <http://linkoping-budget.stroper.se/budgetskrivelser-kommentarer-filmer/sammanhallen-stad>
- Eriksen, J. (2014, 9 sep). Klyftorna ökar trots alla löften. *Östgöta Correspondenten*. Hämtad 2017-05-29 från <http://www.corren.se/nyheter/linkoping/klyftorna-okar-trots-alla-loften-7298099.aspx>
- Ericson, B., (2011). *Fritid, idrott, hälsa – Framväxt, etablering & utveckling*. Borlänge: Förlags AB Björnen.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Camebridge: Polity Press.
- Esaisson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängerud, L. (2012) *Metodpraktikan – konsten att studera samhällen, individ och marknad*. Fjärde upplagan. Vällingby: Nordsteds Juridik AB.
- Forde, S.D., Lee, D.S., Mills, C. & Frisby, W. (2015) Moving towards social inclusion. *Sport Management Review* 18: 126-138.
- HBK United. (u.å.). *Om klubben*. Hämtad 2017-05-29 från <https://www.svenskalag.se/hemgardarna/om>

Hartmann, D. (2012). Beyond the sporting boundary: The racial significance of sport through midnight basketball. *Ethnic and racial studies*. 35(6), 1007-1022.

Herz, M. (2016). Then we offer them a new project'—the production of projects in social work conducted by civil society in Sweden. *Journal of Civil Society*, 12:4, 365-379.

Hartman, D., & Kwauk, C. (2001) Sport and development: An overview, critique and reconstruction. *Journal of Sport and Social Issues*. 35 (3), 284-305.

Johansson, H., Nordfeldt, M. & Johansson S. (2014). Ideella organisationers roller i välfärdssamhället: röst och service. Sverige: Natur och kultur. I Johansson, S., Dellgran, P. & Höjer, S. (eds.) *Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete* (132-151). Stockholm: Natur & Kultur.

Hedman & Andersson (2016). Etnisk segregation och inkomstsegregation i Sveriges tio största arbetsmarknadsregioner 1990-2010. I Andersson, R., Bengtsson., B & Myrberg, G. (red). (2016). *Mångfaldens dilemma*. Malmö: Gleerups.

Hertting, N., (2003). *Samverkan på spel – Rationalitet och frustration i nätverksstyrning och svensk stadsdelsförnyelse*. Stockholm: Egalité.

Hylton, K. (2011) Sport and social integration. In: Houlihan, B. & Green, M. (eds) *Routledge handbook of sports development*, London: Routledge.

Kings, L. (2011). *Till det lokals försvar – Civilsamhället i den urbana periferin*. Borås: Arkiv förlag.

Kumlin, S. & Rothstein, B., (2003). Staten och det sociala kapitalet. I Pierre, J., & Rothstein, B. red. (2003). *Välfärdsstat i otakt – Om politiken oväntade oavsiktliga och oönskade effekter*. Malmö: Liber Ekonomi.

Larsson, S. (2005). Om kvalitet i kvalitativa studier. *Nordisk Pedagogik*. (25), 1, 16-35.
Hämtad 2017-04-13 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-24757>

Linköpings kommun. (2008). *Idrottspolitiskt program för Linköpings kommun 2008-2015*.
Hämtad 2017-05-29 från

<http://www.linkoping.se/contentassets/e9bccbb87c424977a7dc7822201480ae/idrottspolitiskt-program-for-linkopings-kommun-2008-2015.pdf>

Linköpings kommun. (2011). Program för social hållbarhet 2011- 2014. Hämtad 2017-05-29 från <http://www.linkoping.se/contentassets/f1c3c5b3dccb422fa363aab792bf6c98/program-for-social-hallbarhet.pdf>

Linköpings kommun. (2012). *Program för kommunens samverkan med den idéburna sektorn*. Hämtad 2017-05-05 från http://www.linkoping.se/contentassets/ac550e3052b748d18b93f13503fc0e21/ideburen-sektor_samverkan.pdf

Linköpings kommun (2013). *Hållbarhetsrapport 2013*. Hämtad 2017-05-29 från http://www.linkoping.se/contentassets/e0d8d372e8a44ebabf8385285f497cf5/hallbarhetsrapport_2013.pdf

Linköpings kommun (2016a). *Socialt hållbar stadsdelsutveckling i Berga, Ryd och Skäggetorp*. Bilaga till planeringsunderlag – Generation 2. Hämtad 2017-05-29 från <http://www.linkoping.se/contentassets/5dc60faaa2c64bf6a91d754cd432b401/71-socialt-hallbar-stadsutveckling-i-berga-ryd-och-skaggetorp-rev-2016-01-28.pdf>

Linköpings Kommun. (2016b). *Redovisning – Breddmiljonen 2016*. Utskrift från Kultur- och Fritidsförvaltningen.

Linköpings Kommun. (2016c). *Redovisning – Breddmiljonen 2016*. Utskrift från Kultur- och fritidsförvaltningen.

Lövgren, S., & Johansson K. (2007). *Viljan att styra: individ, samhälle och välfärdens styrningspraktiker*. Uppsala: Studentlitteratur AB.

Neuman, E., (2015). *Essays on segregation, gender economics, and self-employment*. Växjö: Linneaus University Press.

Norberg, J. (2004). *Idrottens väg till folkhemmet*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Ostrom, E. (1990). *Allmänningen som samhällsinstitution*. Lund: Arkiv förlag.

Ottesen, L. & Ibsen, B. (1999) *Idræt, motion og hverdagsliv – i tal og tale*. Københavns Universitet: Institut for Idræt.

Petersson, O. (2010). *Den offentliga makten*. Tredje upplagan. Stockholm: SNS Förlag.

Pierre, J. & Peters, G. B. (2000). *Governance, Politics and the State*. New York: St. Martin's Press.

Pierre, J. & Rothstein, B. (2003). *Välfärdsstat i otakt*. Malmö: Liber.

Putnam, R. (2000). *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster

Regeringskansliet. (2016). *Satsningar på idrotten i höstbudgeten*. Hämtad 2017-05-24 från <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/09/satsningar-pa-idrotten-i-hostbudgeten/>

Riksidrottsförbundet (2010). *Idrott och integration - en statistisk undersökning 2010*. Hämtad 2017-05-28 från <http://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/dokument/mangfald/idrott-och-integration-2010.pdf>

Rothstein, B. (1998). Varifrån kommer det sociala kapitalet? *Socialvetenskaplig tidskrift*. Vol. 5, nr 2-3, s. 164-171.

Schütze, C., Meeuwisse, A. & Johansson H. (2016). *Samverkan mellan ideella och offentliga aktörer: målsättningar, former och resultat*. Lunds universitet. Hämtad 2017-05-29 från http://www.arvsfonden.se/sites/default/files/article_reports/arvsfondens_utvard_rapport_2016_-_samverkan_mellan_ideella_o_offentl_aktorer_0.pdf

Sernhede, O. (2009). Territoriell stigmatisering, ungas informella lärande och skolan i det postindustriella samhället. *Utbildning & Demokrati*. Vol 18, nr 1.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet & Liberalerna (2016). *Höjda ambitioner för Linköping - Samverkansprogram för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna 2015-2018*.

Hämtad 2017-04-20 från <http://www.linkoping.se/contentassets/e872f95469c64a818246f78b2367dd5e/samverkansprogram-2016-06-04.pdf>

Spaaij, R. (2009). 'Sport as a Vehicle for Social Mobility and Regulation of Disadvantaged Urban Youth: Lessons from Rotterdam'. *International Review for the Sociology of Sport* 44(2-3): 247-264.

Sprague, J., (2005). *Feminist Methodologies for Critical Researchers*. Oxford: Altamira Press.

Svedberg & Olsson. (2010). *Civil Society and Welfare Provision in Sweden – Is There Such a Thing?* I Zimmer, A & Evers, A. (2010). *Third Sector Organizations Facing Turbulent Environments: Sports, Culture and Social Services in Five European Countries*. Baden-Baden: Nomos Verlag.

Svenska Fotbollförbundet. (2013). Mål och strategi för svensk fotboll, 2013 – 2017. Hämtad 2017-04-20 från http://d01.fogis.se/svenskfotboll.se/ImageVault/Images/id_92887/scope_0/ImageVaultHandler.aspx130521125159-uq

Stenling, C. & Fahlén, (2014). Same same but different? Exploring the organizational identities of Swedish voluntary sports: Possible implications of sports clubs' self-identification for their role as implementers of policy objectives. *International Review for the Sociology of Sport*. 1-17.

Trägårdh, L., ed. (2007). *State and Civil Society in Northern Europe – The Swedish Model Reconsidered*. United States: Berghahn Books.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad 2017-05-24 från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Vogel, J. & Amnås, E. (2003). Svenskt föreningsliv på 90-talet - En översikt. I Vogel, J., Amnå, E., Munck, I., & Häll L., (2003). *Föreningslivet i Sverige Välfärd Socialt kapital Demokratiskola*. Levnadsförhållanden, Rapport nr 98. Sverige: Statistiska Centralbyrån. s. 23-74.

Wacquant, Loic J. D (1999): Urban Marinality in the Coming Millenium. *Urban Studies*, 36(10).

Zintl, R. (1993). Comment on O'Toole and Scharpf: Networks as a challenge for Theory. I Scharpf, F W (red). (1993). *Games in Hierarchies and Networks: Analytical and Empirical Approaches to the study of Governance institutions*. Frankfurt am Main & Colorado: Campus Verlag & Westview Press.

Respondenter

Tjänsteperson 1	Linköpings kommun, sakkunnig ungdomsverksamhet
Tjänsteperson 2	Linköpings kommun, UngPuls
Tjänsteperson 3	Linköpings kommun, stadsdelssamordnare Skäggetorp
Förbundskonsulent 1	ÖFF, ungdomsverksamhet
Förbundskonsulent 2	ÖFF, föreningsutveckling
Förbundskonsulent 3	ÖFF, tidigare utvecklingskonsulent
Tidigare Styrelseledamot HBK	Tidigare styrelseledamoti HBK
Styrelseledamot HBK	Nuvarande styrelseledamot i HBK
Ungdomsledare	Tidigare ledare i HBK
Verksamhetsledare Orten	Verksamhetsledare i nattfotboll och FC Orten
Projektledare Goodsports	Nationell projektledare nattfotboll Goodsports
Stadsdelsutvecklare Stångåstaden	Stadsdelsutvecklare Stångåstaden

Appendix 1 - Intervjuguide

Denna guide har legat till grund för intervjuerna, för att se att alla aspekter som uppfattas relevanta i kontexten ska tas upp. Guiden har fungerat som ett hjälpmedel för mig att inte glömma att ta upp viktiga aspekter, men har samtidigt använts på ett otvunget sätt, då inte alla frågor eller underfrågor varit relevant i varje intervju.

Bakgrund

Din roll och organisation

Kan du beskriva din organisation och din roll i den?

Organisationens verksamhetsidé – varför den finns till, vilka den riktar sig till, vad som gör den unik, och vad den bidrar med.

Insats

Genomförda aktiviteter

Beskrivning av vad som har gjorts

Resultat

Har det gått som ni har tänkt?

Satsningen på tjejer

Positiva utfall och svårigheter

Vad kan ha påverkat utfallet? Vad skulle kunna ha ändrat det?

Politisk rationalitet

Syftet och målet med aktiviteterna?

Området

Hur skulle du beskriva det geografiska området ni verkar inom? Särdrag.

Vad spelar det för roll för er verksamhet?

Samverkan

Andra aktörer – samverkan och stöd

Vilka andra aktörer har ni stött på? Samarbetspartners eller konkurrenter?

Konflikter?

Vilken relation har ni till kommunen?

Förändring och visioner

Har förutsättningarna för er verksamhet förändrats genom åren?

Hur har miljön ni verkar i förändrats genom åren?

Hur ser ni på framtiden och möjligheter?

Idrottens roll i samhället

Teoretiska aspekter att eventuellt ta upp

Historia av starkt civilsamhälle och folkrörelse

Idrottens roll i samhället

Segregation, socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar och social exkludering

Etnicitet och utländsk bakgrund

Det förändrade samhället och förändrade föreningslivet?

Idrott som social verksamhet med offentlig stöttning och som styrmedel